

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"
Освітня програма	39151 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	39151
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Дороніна Ольга Анатоліївна, Миненко Сергій Володимирович, Лопушняк Галина Степанівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	немає
Дати візиту до ЗВО	10.01.2022 р. – 12.01.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/PhD-051-VSO.pdf>

Програма візиту експертної групи <https://pgasa.dp.ua/programy-roboty-ekspertiv/>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма «Економіка» є актуальною та такою, що має унікальні особливості, обумовлені фокусом програми, зосередженому на постіндустріальних імперативах економічного розвитку, формування та розвитку зеленої економіки, економіки знань, креативної економіки, інтелектуальної економіки, сучасних викликів розвитку підприємств галузі будівництва, еколого-економічного розвитку, інклюзивного зеленого зростання тощо. ОНП повною мірою корелюється з місією та стратегічними цілями ДВНЗ ПДАБА. Є сформованою мережа стейкхолдерів, зацікавлених в активній взаємодії із ЗВО щодо організації та реалізації даної освітньо-наукової програми. ОНП забезпечується науково-педагогічними працівниками з належною академічною кваліфікацією та професійною активністю. Освітньо-наукова програма «Економіка» в цілому відповідає інтересам і потребам різних груп стейкхолдерів, а також критеріям оцінювання її якості, викладеним в Додатку до Положення про акредитацію освітніх програм. У результаті ознайомлення з відомостями про самоаналіз, проведених онлайн-зустрічей, ознайомлення з додатково наданими документальними доказами експертна група підтверджує можливість підготовки на достатньому рівні здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем за ОНП «Економіка». Виявлені недоліки та слабкі сторони ОНП не знижують загальне позитивне враження, а визначають перспективи подальшого розвитку програми.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

У ДВНЗ ПДАБА чітко (без інформаційного перевантаження) визначена її місія і стратегія, що дозволило в ОНП коректно сформулювати її мету і цілі. Зацікавленість роботодавців у розвитку ОНП (як державних структур, так і наукових). Врахування потреб регіону та специфіки Академії (сфера будівництва і архітектури) у тематиці наукових досліджень аспірантів. Включення аспірантів до складу проєктної групи даної ОНП. Широкий вибір дисциплін, що входять до вибіркової компоненти. Групування вибіркового дисциплін за трьома каталогами, що значно полегшує здобувачам вибір. Програма вступних випробувань забезпечує виявлення у вступників необхідних для навчання на ОНП компетентностей. У закладі вищої освіти створено умови для поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньо-наукової програми «Економіка» та інтернаціоналізації підготовки здобувачів ОНП. Зміст освітніх компонент на регулярній основі оновлюється на основі наукових досягнень НПП, здобутків наукової школи та сучасних практик у сфері економіки, креативної економіки, зеленої економіки тощо. Сформована у ЗВО політика дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу як елемент культури внутрішнього забезпечення якості освіти, активна популяризація академічної доброчесності в академічному середовищі. Активність професорсько-викладацького складу, що залучений до викладання на освітньо-науковій програмі «Економіка» щодо розвитку своєї професійної майстерності та підтримки відповідності фокусу програми та ОК. Сформована мережа стейкхолдерів – потенційних роботодавців випускників ОНП «Економіка», зацікавлених в активній взаємодії з ПДАБА щодо організації та реалізації даної освітньо-наукової програми. Високий рівень створених умов для осіб з особливими освітніми потребами. Зокрема в Академії є чітке розуміння кола таких осіб (зазначено у Положенні про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами). Створена концепція переобладнання корпусів для створення безперешкодного середовища, порядки супроводу маломобільних осіб та осіб з вадами зору. Розроблене положення про організацію інклюзивного навчання. Організація освітнього процесу, доступу до бібліотечних ресурсів в одному середовищі MS 365. Наявність підтримки здобувачів у апробації результатів наукових досліджень: безоплатна участь у конференціях, публікація у фахових виданнях, преміювання за публікації у Scopus. Високий рівень інтеграції здобувачів ОНП у академічну спільноту, так як 2 здобувачі і 1 випускник працевлаштовані на кафедрі. Офіційний сайт ДВНЗ ПДАБА є чітко структурованим, змістовно наповненим та досить зручним для користувачів. У відкритому доступі на офіційному сайті ЗВО висвітлено точну, достовірну та повну інформацію про ОНП «Економіка» (ОНП, НП, силабуси ОК, анотації вибіркового компоненту, розклад занять, а також внутрішні документи ЗВО, які регламентують підготовку докторів філософії). Повна відповідність наукових інтересів аспірантів напрямам досліджень наукових керівників.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Невідповідність загальної кількості кредитів ЄКТС у НП та ОНП через недалу форму навчального плану. Рекомендація (Р.): Змінити форму НП у відповідності до рекомендацій, поданих за критерієм 2. Фактична процедура вибору дисциплін здобувачами освіти дещо відрізняється від тієї, що затверджена у Положенні про порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами ВО. Р.: внести зміни до відповідного Положення. Невідповідність інформації на офіційному вебсайті та Правилах прийому в частині необхідних для вступу на ОНП документів. Р.: узгодити відповідний перелік на сторінці аспірантури та докторантури з Правилами прийому. Відсутність процедури оскарження при перезарахуванні результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти. Р.: розробити відповідні процедури. Наявні поодинокі випадки невідповідності критеріїв оцінювання окремих видів робіт (ведення конспекту, відвідування лекцій) третьому освітньо-науковому рівні. Р.: переглянути критерії оцінювання знань здобувачів за ОК «Філософія науки», «Актуальні проблеми економіки підприємства». Відсутність цілісного уявлення представників студентського самоврядування та ради молодих вчених щодо практичної реалізації у ЗВО процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, порядку оскарження результатів контрольних заходів. Р.: посилити інформованість органів студентського самоврядування та ради молодих вчених щодо внутрішніх процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, порядку оскарження результатів контрольних заходів. Чинна редакція положення Положення щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП містить вимоги щодо відповідності НПП редакції ЛУ провадження освітньої діяльності 2015 р., яка втратила чинність. Р.: внести редакційні зміни в п.5 Положення щодо проведення конкурсного відбору при

заміщенні вакантних посад НПП Невисокий рівень залученості до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Р.: з метою підвищення якості підготовки здобувачів ОНП «Економіка» напрацювати та розпочати реалізацію заходів щодо залучення практиків-партнерів кафедр, що реалізують ОНП, економічного факультету та Академії до аудиторних занять. Р.: уточнити сферу повноважень комісії з академічної доброчесності, оскільки наразі метою комісії є вирішення саме етичних конфліктів, хоча фактично комісія вирішує всі конфлікти, окрім пов'язаних із сексуальним домаганням, дискримінацією чи корупцією. Розглянута система внутрішнього забезпечення якості освіти забезпечує вчасне реагування на недоліки тільки за умови активності учасників освітнього процесу, так як моніторинг має нерегулярний характер. Система моніторингу якості освіти розмито визначає центри відповідальності в частині відповідальних осіб чи підрозділів. Моніторинг якості навчально-методичного забезпечення передбачає перевірку наявності складових, а не їх якісний зміст. Р.: удосконалити систему моніторингу якості освіти, встановити чіткі сфери відповідальності.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі ОНП визначають якісну підготовку майбутніх докторів філософії, які здатні здатних розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Визначені цілі ОНП повною мірою відповідають місії та стратегічним цілям ПДАБА, які визначені у «Стратегії розвитку ПДАБА на 2020-2025 рр.», (далі СТРАТЕГІЯ) https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/Strategiya_2020-2025-1.pdf. Зокрема, місією ПДАБА є «підготовка кваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців для підприємств усіх форм власності, наукових та освітніх установ, органів державної влади і управління за рівнями вищої освіти, утвердження національних і загальнолюдських цінностей, самореалізація особистості, створення науково-технічної продукції для зміцнення національної економіки та інноваційного розвитку України.» (розділ 2 СТРАТЕГІЇ). Відповідно до місії закладу ОНП дозволяє готувати висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих у світовий науково-освітній простір фахівців з економіки, які «здатні мають теоретичні знання, уміння та інші навички, достатні для продукування нових ідей у галузі економічних наук, розв'язання комплексних завдань, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Відповідно до розділу 3 СТРАТЕГІЇ стратегічними цілями є «...інтеграція навчання та науково-дослідницької, інноваційної, виробничої діяльності; ...формування тематики наукових досліджень відповідно до актуальних напрямків розвитку української та світової науки, потреб національної економіки та бізнесу; посилення дослідницької та інноваційної складових у навчальних проектах і кваліфікаційних роботах здобувачів освіти; ... долучення Академії до міжнародних консорціумів університетів для виконання спільних наукових та освітніх проектів;» та ін., що підтверджує відповідність цілей, заявлених в ОНП стратегічним цілям ПДАБА. Особливості даної програми полягають у її фокусуванні на питаннях зеленої економіки, що є актуальним і для Дніпропетровського регіону, де територіально розміщена ПДАБА і для національної та світової економіки. Можливості подальшого удосконалення ОНП передбачені як Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти (розділ 3) (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/Polozhennya-pro-systemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-osvity-1.pdf>), так і СТРАТЕГІЄЮ ПДАБА, (розділ 3), в якому однією із стратегічних цілей визначено «вивчення потреб суспільства в освітніх послугах, змін попиту на окремі спеціальності й освітні програми».

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі ОНП, виражені в РН дійсно визначаються з урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів, що було підтверджено під час інтерв'ювання учасників таких фокус-груп (роботодавці, здобувачі освіти, випускники, НПП). Зокрема, випускниця програми Ількова Н.В. зазначила, що її інтереси щодо наукової тематики були враховані і це дозволило їй захистити дисертацію ще до завершення аспірантури, а також допомогло у кар'єрному зростанні. Інший випускник програми працевлаштований у ПДАБА, яка є основним роботодавцем для випускників програми. Аспіранти, що навчаються на даній програмі висловили задоволення організацією освітньо-наукової діяльності за даною ОНП. Також це підтверджують і рецензії на дану освітню програму, що є додатками до відомостей про

самооцінювання (рецензія КНЕУ, НДІ інтелектуальної власності, управління з питань екології та природних ресурсів). Водночас, ЕГ було з'ясовано, що до формулювання мети та ПРН ОНП були залучені в основному НПП кафедри, а також гарант ОНП «Економіка» КНЕУ Л. Лігоненко, яка у своїй рецензії внесла пропозицію щодо доповнення РН відповідно до Постанови КМУ №261. Серед роботодавців пропозиції щодо доповнення РН вносила Гончарова Катерина, яка і підтвердила це під час онлайн-зустрічі. Обговорення їхніх, як і усіх інших пропозицій здійснювалося на НМР факультету. Під час зустрічі із здобувачами освіти (аспірантами) ЕГ з'ясовано, що їхні пропозиції щодо удосконалення ОНП стосувалися виключно освітніх компонентів. Зокрема, К.Дригола підтвердила інформацію, подану у відомостях самооцінювання щодо внесення нею пропозиції щодо розширення переліку вибіркового компонентів. Про обмеженість вибору у попередній редакції ОНП, зазначали і випускники програми. Незважаючи на включення К.Дриголи та К.Лопатки до складу проектної групи, здобувачі освіти (аспіранти) не в достатній мірі проінформовані про можливість впливати на удосконалення не лише ОК та їх змісту, але і на уточнення та доповнення РН.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

У результаті аналізу документів та інтерв'ювання учасників фокус-груп ЕГ встановила, що цілі ОНП, виражені у РН відповідають тенденціям ринку праці та спец. «Економіка». Усі РН, що заявлені у ОНП, є актуальними і затребуваними роботодавцями. Вони враховують основні вимоги, що висуваються до претендентів на посади НПП та наукових працівників (дотримання принципів академічної доброчесності, широке використання у своїй роботі інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення, вільне володіння іноземною мовою, креативне мислення, обґрунтування економічних рішень на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів та ін). Аналіз тенденцій розвитку спец.«Економіка» проводиться систематично членами кафедри МЕ та ПАУ, завідувач якої є гарантом даної ОНП. Це можна простежити за їхніми публікаціями у наукових фахових виданнях. Що стосується галузевого контексту, то у ПРН він не виражений, проте врахований у напрямках наукових досліджень (сфера будівництва і архітектури, інтелектуальної власності та ін.), які є орієнтиром для вибору тем дисертаційних досліджень. Ці напрями зазначені у ОНП (фокус програми та орієнтація програми). Також під час здійснення аналізу та проведення інтерв'ювання учасників фокус групи «роботодавці», «НПП» та гаранта ОНП, ЕГ пересвідчилася щодо врахування регіонального контексту в процесі реалізації ОНП. Зокрема серед основних напрямів наукових досліджень - зелена економіка, що повністю відповідає інтересам регіону. Це описано у ВСО та підтверджено представником Дніпропетровської обласної ради -Кумановським А.В. Детальний аналіз структури та змісту ОНП дозволив підтвердити інформацію ПДАБА щодо використання досвіду вітчизняних та іноземних ЗВО. Так, під час формування освітньої складової ОНП був використаний досвід КНЕУ, аналогічна програма якого акредитована як зразкова. Зокрема, дисципліни які входять до ОК, згруповані за 4 складовими, а саме: дисципліни циклу загальнонаукової, дослідницької та академічної, мовної підготовки та професійних міжнародних комунікацій і спец. підготовки. Досвід іноземних ЗВО (Università di Bologna, Італія) дозволив доповнити перелік вибіркового дисциплін, що сприяє поглибленню набутих в результаті опанування основного блоку дисциплін професійних компетентностей і які аспіранти обирають у залежності від свого власного дослідження. Їх зміст - екологічні аспекти сталого розвитку. Завдяки запозиченню кращих практик вітчизняних та зарубіжних ОНП вдалося удосконалити ОНП і уникнути проблем з формуванням індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів ВО відповідно до теми обраного ними дослідження. Саме це разом із іншими позитивними практиками (оптимальна структура ОК, що дає змогу досягти РН; відповідність РН дескрипторам Національної рамки кваліфікацій та тенденціям розвитку ринку праці та спеціальності «Економіка», врахування регіонального контексту та ін.) дозволяє цій ОНП бути конкурентоспроможною на ринку освітніх послуг.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти за спеціальністю «Економіка» за третім освітнім рівнем поки не затверджений. Детальний аналіз РН, заявлених в ОНП дає змогу стверджувати, що вони повністю відповідають дескрипторам 8 рівня Національної рамки кваліфікацій (див. Матрицю відповідності визначених освітньо-науковою програмою компетентностей дескрипторам Національної рамки кваліфікацій (НРК) - с. 19 ОНП)

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильні сторони: 1. Чітко (без інформаційного перевантаження) визначена місія і стратегія ДВНЗ ПДАБА, що дозволило в ОНП коректно сформулювати її мету і цілі. 2. Зацікавленість роботодавців у розвитку ОНП (як державних структур, так і наукових). 3. Врахування потреб регіону та специфіки Академії (сфера будівництва і

архітектури) у тематиці наукових досліджень аспірантів. Позитивні практики: 1. Включення аспірантів до складу проєктної групи даної ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Недостатня обізнаність здобувачів вищої освіти щодо можливості уточнення РН з метою удосконалення змісту ОНП та підвищення її конкурентоспроможності. Рекомендації: провести методичний семінар серед аспірантів щодо формулювання ПРН освітніх програм, оскільки два аспіранти включені до проєктної групи та у відповідності до професійного стандарту викладача ця компетентність є обов'язковою для особи, що обіймає посаду доцента (доктори філософії мають право претендувати на цю посаду, а відповідний науково-педагогічний стаж можна здобути навчаючись в аспірантурі).

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії ДВНЗ ПДАБА. При проєктуванні та удосконаленні освітньої програми її цілі та програмні результати навчання визначалися з урахуванням досвіду аналогічних вітчизняних та зарубіжних освітніх програм, позицій та потреб заінтересованих сторін, тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, що в цілому свідчить про відповідність ОП критерію 1. Визначена слабка сторона (Недостатня обізнаність здобувачів вищої освіти щодо можливості уточнення РН з метою удосконалення змісту ОНП) та не є суттєвим недоліком, оскільки не перешкоджає досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання. Також ЕГ не виявлено інноваційних практик, які б дали змогу оцінити ОНП за критерієм 1 як зразкову. Тому ЕГ пропонує рівень В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Структура і обсяг ОНП відповідає вимогам ст. 5 Закону України «Про вищу освіту». Обсяг освітньої компоненти ОНП 2020 р. становить 59 кредитів ЄКТС (1770 год). Обсяг ОК – 38 кредитів ЄКТС (1140 год), зокрема, загальнонаукова підготовка становить 6 кредитів ЄКТС (180 год), дослідницька і академічна – 12 кредити ЄКТС (360 год), мовна підготовка та професійні міжнародні комунікації – 8 кредитів ЄКТС (240 год), спеціальна підготовка – 12 кредитів ЄКТС (270 год). Обсяг ВК – 15 кредитів ЄКТС (450 год). Практична підготовка передбачена у вигляді педагогічної практики, обсяг якої становить 6 кредитів (180 год). Також серед вибіркового дисциплін є виробнича практика. За поясненням гаранта програми вона була включена на вимогу роботодавців і передбачає можливість її вибору аспірантами задля вивчення специфіки роботи підприємства, сфера діяльності якого є предметом дослідження конкретного здобувача освіти. Відповідно Закону України «Про вищу освіту» здобувачі освіти мають право на вибір навчальних дисциплін у межах ОП. Обсяг вибіркової компоненти за даною ОНП становить 25,4 %, що відповідає вимогам і дозволяє здобувачам освіти сформулювати власну індивідуальну освітню траєкторію. За обсягом, змістом і логікою побудови ОНП "Економіка" відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для третього освітнього рівня. Навчальний план 2020 р. складений у відповідності до ОНП, за винятком загальної кількості кредитів ЄКТС (у НП - 53, в ОНП - 59). Це пояснюється тим, що науково-педагогічна практика виділена окремо після загальної кількості кредитів ЄКТС) Відповідність навчального плану 2016 р. ОНП 2016 року перевірити не вдалося, оскільки . ОНП 2016 р. не містила навіть переліку дисциплін, які мали б забезпечувати досягнення РН. Тому варто відмітити, що у 2019 -2020 рр. ОНП зазнала суттєвих змін щодо її структури та змісту, що свідчить про налагодження роботи у даному ЗВО у напрямку вдосконалення освітніх програм. ЕГ звертає увагу на наявність технічної помилки у назві III розділу даної ОНП, яка сформульована так "Характеристика освітньо-професійної програми".

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Так, зміст ОНП 2020 р. має чітку структуру у відповідності до Стандарту ОП 03-20 «Про освітні програми зі спеціальностей у ДВНЗ «Придніпровська академія будівництва та архітектури», останню редакцію якого було затверджено Вченою Радою даного ЗВО 01.07.2021 р. <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/07/OP-03-20-Pro-osvitni-programy-zi-spetsialnostej.pdf> Освітні компоненти, включені до ОНП, складають логічну взаємопов'язану систему, що підтверджується структурно-логічною схемою вивчення дисциплін. Дисципліни, які формують індивідуальну освітню траєкторію за ОНП здобувачі вищої освіти мають змогу вивчати протягом 3 – 4 семестрів, що є цілком логічно. У сукупності освітні компоненти дозволяють досягти заявлених РН, що підтверджується матрицею матрицею відповідності компонент освітньо-наукової програми програмним компетентностям та результатам навчання, а також силабусами дисциплін, де вказано, яких саме ПРН та компетентностей буде досягнуто в процесі вивчення дисципліни. Серед недоліків, які вже виправлені ЗВО варто назвати саму структуру ОНП 2016 і відсутній у ній блоку освітніх компонентів, а також зазначеної вище матриці відповідності.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст оновленої у 2020 р. ОНП відповідає предметній області спеціальності "Економіка", що демонструється через фокус та особливості програми, через СК та ПР, а також тематику наукових досліджень аспірантів (Додаток 1 до звіту). Відповідність оновленої ОНП 2020 р. предметній області спеціальності "Економіка" підтверджується і змістом освітніх компонентів спеціальної підготовки, серед яких " Принципи та методи економічних наук ", "Сучасні проблеми міжнародної та національної економіки", "Актуальні проблеми економіки підприємства", "Дослідження соціально-економічних систем", які в сукупності із дисциплінами загальнонаукової, мовної, дослідницької і академічної та практичної підготовки дозволяють досягти РН заявлених у ОНП. У процесі детального вивчення ОНП було виявлено, що досягнення РН забезпечуються за рахунок обов'язкових освітніх компонент. До обов'язкових компонент включена наукова іноземна мова, що є позитивним, оскільки це сприятиме набуттю навичок спілкування іноземною мовою. У ході проведення онлайн-зустрічей було з'ясовано, що частина викладачів мають сертифікати володіння іноземною мовою на рівні B2 та C1 або документи які порівнюються до даних сертифікатів (копії зазначених документів прикріплені у інформації ЗВО на запит ЕГ як відповідь на пит. 6).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Процес формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів у ПДАБА регламентується Положенням про порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/10/Polozhennya-pro-vybir-navchalnih-distiplin.pdf>). Відповідно до п.2.2.2 даного Положення, вибір дисциплін аспірантами здійснюється за рекомендацією наукового керівника відповідно до тематики його дослідження, що на думку ЕГ не у повній мірі дозволяє здобувачу освіти здійснити індивідуальний вибір. Водночас, під час інтерв'ювання учасників фокус груп (гаранта ОНП, здобувачів освіти) ЕГ було встановлено, що вибір аспірантами дисциплін здійснюється самостійно. У наукового керівника вони лише консультуються з приводу вибору дисциплін кафедрального рівня (дисципліни спеціального циклу підготовки). Загалом у ЗВО, в тому числі і для ОНП «Економіка» є затверджено по 3 каталоги вибіркового дисциплін (Каталог вибіркового дисциплін закладу вищої освіти, каталог вибіркового дисциплін економічного університету та каталог дисциплін випускової кафедри (МЕ та ПУА) <https://pgasa.dp.ua/123-doktor-filosofiyi/051-ekonomika/>. Аспірант має право обрати 4 дисципліни, з них: 2 дисципліни з каталогу кафедри, до якої він прикріплений, 1 із факультетського каталогу і 1 із каталогу академії. У кожному із цих каталогів міститься від трьох (факультетський) до 10 (кафедральний) та 12 дисциплін (академічний). В ОНП та НП передбачено 4 вибіркового дисципліни, з них три обсягом 4 кредити і одна – 3 кредити ЄКТС. На думку ЕГ варто було б усі вибіркового дисципліни зробити із однаковою кількістю кредитів, що дозволило б удосконалити процес планування робочого часу. Збільшення обсягу вибіркового компоненти ОНП на 1 Кредит ЄКТС не суперечитиме чинному законодавству і загальний обсяг Кредитів ЄКТС на даній ОНП не перевищуватиме встановлених норм. За твердженням аспірантів процес вибору починається із знайомства із переліком дисциплін по трьох каталогах, де розміщена коротка інформація про дані дисципліни. Після знайомства із змістом дисциплін, аспірант здійснює свій вибір, попередньо проконсультувавшись із науковим керівником, а за потреби і з викладачами, які є розробниками даних курсів. Після цього аспірант пише заяву у відділ аспірантури, в якій зазначає свій вибір. Обрані аспірантом дисципліни вносяться до його індивідуального плану. На даній ОНП обсяг вибіркового освітніх компонентів ОНП складає 15 кредитів (25,4 % загального обсягу ОНП), що відповідає вимогам Закону України (п.15 частина першої статті 62). Виходячи із вище наведеного ЕГ вважає, що у ЗВО за ОНП «Економіка» створено достатні умови щодо способу реалізації права студентів на вільний вибір дисциплін. Проте варто внести зміни до Положення про порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти, зазначивши у ньому процедуру вибору за каталогами вибіркового дисциплін, за якою де-факто відбувається зазначена процедура.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

У ОНП та навчальному плані відповідно до «Положення про практичну підготовку докторів філософії» (https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/09/pro_praktycynu_pidgotovku_doktoriv_filosofii-p-4_7.pdf) передбачено науково-педагогічну практику аспірантів (6 кредитів ЄКТС), яка проводиться на 3 курсі у 5 семестрі протягом 4 тижнів. Порівняти із попередньою редакцією ОНП ЕГ не вдалося, оскільки ОНП 2016 року не містить освітніх компонентів. В попередній редакції навчального плану (2016 р) науково-педагогічна практика складала 3 кредити ЄКТС, що свідчить про посилення в ОНП її практичної складової. Варто зазначити, що практична підготовка аспірантів за даною ОНП здійснюється також і в межах ОК даної ОНП у вигляді практичних занять навчальних дисциплін. У складі варіативної компоненти в оновленій ОНП 2020 р. теж пропонується виробнича практика, яку аспіранти можуть пройти в разі бажання здійснювати майбутню професійну діяльність дослідника на підприємствах реального сектору економіки, в науково-дослідних установах тощо. Як вже зазначено у відомостях самооцінювання, і ЕГ мала змогу підтвердити це під час онлайн-зустрічей із здобувачами вищої освіти - практичні заняття в межах навчальних дисциплін спрямовані на відпрацювання навичок, необхідних сучасному досліднику в його науковій діяльності, а саме: усно і письмово презентувати та обговорювати результати досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземною мовами; обробляти та аналізувати економічну інформацію; складати пропозиції на отримання грантового фінансування досліджень; працювати в команді, брати на себе відповідальність тощо. У процесі науково-педагогічної практики поглиблюються знання здобувачів із педагогіки вищої школи, розвиваються та закріплюються вміння здійснювати науково-методичний аналіз робочих програм ОК, вивчати інформацію з проблем досліджень, вдосконалювати організаційно-методичні, науково-дослідні, виховні та комунікативні складові викладацької діяльності. В основному Науково-педагогічну практику аспіранти проходять у академії, але присутні на зустрічі роботодавці підтвердили свою готовність приймати аспірантів для проходження практики в рамках вибіркової компоненти «виробнича практика». Аналіз Відомостей про самооцінювання ОНП, програми науково-педагогічної практики (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/04/programa-praktyku.pdf>), звітів про проходження практики здобувачами, а також результати опитування під час онлайн-зустрічей підтверджує, що практична підготовка здобувачів вищої освіти дозволяє у повній мірі здобути компетентності, необхідні у подальшій професійній діяльності. Незважаючи на зазначені вище позитиви ЕГ вважає за необхідне звернути увагу на використання застарілої термінології (нормативні дисципліни).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз ОНП на предмет забезпечення набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills) дозволив встановити наступне. Освітньо-наукова програма сприяє набуттю здобувачами освіти таких соціальних навичок, як: здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, здатність мотивувати людей для досягнення спільної мети, комунікаційні навички через реалізацію низки освітніх компонентів, а саме: «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень та управління науковими проектами», «Наукова іноземна мова», «Сучасні освітні технології», «Сучасні IT-технології» та ін. Цьому сприяють такі методи навчання як ділові ігри, ситуаційні вправи, підготовка доповідей до наукових заходів, участь здобувачів ОНП у наукових конференціях з презентацією власних результатів досліджень, в тому числі англійською мовою тощо. Науково-педагогічна практика також дозволяє набути соціальні навички, зокрема – комунікативні. Набуття соціальних навичок здобувачами було підтверджено під час онлайн-зустрічей та інтерв'ювання аспірантів та випускників за даною ОНП.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

У відомостях самооцінювання зазначено, що професійний стандарт відсутній. Проте у розділі III ОНП серед можливостей працевлаштування випускників передбачено такі посади як : асистент (2310.2), доцент (2310.1), професор (2310.1). Загалом ці посади входять до групи професій “Викладачі вищої освіти”, для якої професійний стандарт був затверджений у березні 2021 р. Проаналізувавши вимоги зазначеного професійного стандарту ЕГ прийшла до висновку, що більшість їх врахована у змісті даної ОНП. Проте варто розглянути можливість включення до загальних компетентностей ОНП “Здатність проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності”, що передбачено зазначеним вище професійним стандартом.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОПП відповідає законодавчим нормам та становить 59 кредитів. Аналіз навчальних планів (https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/09/051-Ekonomika_PhD-2020-NP-okonch.pdf) та Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/09/Polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnyogo-protsesu.pdf>) дозволив встановити, що для даної ОНП обсяг аудиторного навантаження для здобувачів складає 554 год (34,9 %), з них лекції - 450 год, а практичні – 374 год. Самостійна робота – 856 год (53,8 %), а обсяг годин для проведення підсумкового контролю – 180 год (11,3 %). Навчальне навантаження першого навчального року для здобувачів становить 29 кредитів ЄКТС: 13 кредитів у 1-ому семестрі та 16 кредитів у 2-ому. На другому році

навчання передбачено освоєння 26 кредитів ЄКТС. Тижневе аудиторне навантаження для здобувача становить не більше 13 год (навчальний план за 2016 р.) та не більше 11 год (навчальний план за 2020 р. Результати опитування аспірантів свідчать, що 100 % респондентів вважають, що співвідношення змісту навчального матеріалу за дисципліною та часу, відведеного для його засвоєння, є рівномірним (<https://drive.google.com/drive/folders/1Fty-73AxFRhNxb9rxU5UqbfoQ6yXwHhd>). Навчальний час для виконання самостійної роботи регламентує «Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»» (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/09/Polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnyogo-protsesu.pdf>) та навчальний план за ОНП «Економіка» для третього рівня вищої освіти. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручники, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій, практикуми тощо. Самостійну роботу підтримує електронний ресурс, який містить вказані навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін. Під час інтерв'ювання аспірантів та випускників ОНП було з'ясовано, що скарг щодо надмірного навантаження та нестачу часу на опрацювання самостійної роботи у здобувачів освіти немає.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма підготовки аспірантів за даною ОНП не передбачена. Проте у ДВНЗ ПДАБА прийнято «Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти в Державному вищому навчальному закладі «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»» (<https://pgasa.dp.ua/wpcontent/uploads/2018/06/Polozhennya-pro-dualnu-osvitu.pdf>), яким регламентовано організацію підготовки фахівців за дуальною формою. Зокрема, передбачено використання різних моделей: інтегрованої моделі (моделі поділеного тижня: кілька днів протягом тижня – навчання у ДВНЗ ПДАБА, інша частина тижня – на робочому місці); блочної моделі (навчання у ДВНЗ ПДАБА та на робочому місці за блоками – 2 тижні, місяць, семестр). Також під час інтерв'ювання представників роботодавців було з'ясовано, що вони готові до різного роду співпраці.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильні сторони: Широкий вибір дисциплін, що входять до вибіркової компоненти. Групування вибірових дисциплін за трьома каталогами, що значно полегшує здобувачам вибір. Позитивні практики: по усіх вибірових дисциплінах, що включені у каталоги є коротка інформація щодо змісту дисципліни та компетентностей які можна досягнути у процесі їх вивчення.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

1. Відсутність в ОНП 2016 р. навіть переліку дисциплін, які мали б забезпечувати досягнення РН та ЗК І СК. Рекомендація: запровадити практику щорічного перегляду ОНП з метою відповідності її змісту сучасним викликам і за наявності новим нормативним документам. 2. Наявність технічної помилки у назві III розділу даної ОНП, яка сформульована так "Характеристика освітньо-професійної програми" Рекомендація: Внести зміни у ОНП, вивравивши дану помилку. 3. Невідповідність загальної кількості кредитів ЄКТС у НП та ОНП через невдалу форму навчального плану. Рекомендація: Змінити форму навчального плану, додавши після вибірових компонент такий важливий елемент ОНП як науково-педагогічна практика із вказанням кількості кредитів ЄКТС та годин. Загальний обсяг кредитів ЄКТС і, відповідно, годин має бути проставлений після усіх освітніх компонентів ОНП, в тому числі і практичної підготовки та має бути однаковим із обсягом кредитів ЄКТС, заявленим в ОНП 4. Фактична процедура вибору дисциплін здобувачами освіти дещо відрізняється від тієї, що затверджена у Положенні про порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти в частині вибору із трьох каталогів (про них не згадується у Положенні) та обов'язкової рекомендації наукових керівників. Рекомендація: внести зміни до відповідного Положення 5. Одна із дисциплін вибіркової компоненти передбачена в обсязі 3 кредитів ЄКТС (всі інші 4), що може ускладнити формування робочого навчального плану за наявності більше одного аспіранта на одному курсі навчання. Рекомендація: розглянути можливість внесення змін до ОНП. 6. Не коректна назва блоку із вибіровими дисциплінами в індивідуальних планах аспірантів 3-4 років навчання (Вивчення дисциплін за вибором кафедри). Рекомендація : внести зміни в індивідуальні плани аспірантів. 7. Використання в навчальному плані застарілої термінології, яка відсутня в ОНП (нормативні дисципліни) Рекомендація: внести зміни до НП, замінивши назву "Нормативні дисципліни" на "Обов'язкові навчальні дисципліни"

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Загалом ОНП повністю відповідає вимогам підкритеріїв 2.3; 2.6; 2.8; та 2.9. Недоліки, що зазначені у підкритеріях 2.1; 2.2.; 2.5 та 2.7 і описані у блоці "Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2" не є суттєвими і можуть бути виправлені у короткий термін. Враховуючи широкі можливості здобувачів щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії (описано у блоці "сильні сторони"), а також те, що в оновленій ОНП 2020 р. більша частина недоліків виправлені. Решту, як вже зазначалося не є суттєвими. Тому ЕГ пропонує за даним критерієм рівень В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому до Академії розміщені на офіційному веб-сайті у розділі Вступнику / Правила прийому та положення (<https://pgasa.dp.ua/selection-committee/pravila-prijomu/>). Відповідно, додаток 8 Правил прийому (<https://bit.ly/34HDAhY>) описує основні положення, які стосуються вступу на ОНП. Дані правила визначають вимоги до рівня освіти вступників, джерела фінансування здобуття освіти, строки і порядок прийому заяв і документів для участі в конкурсному відборі та відповідний перелік документів. У переліку документів відсутня дослідницька пропозиція, її роль може виконувати заява чи список опублікованих праць та винаходів, затверджений завідувачем кафедри до якої планується вступ. На веб-сайті Академії у розділі Наукова діяльність / Аспірантура та докторантура (<https://pgasa.dp.ua/academy/struktura/viddili/aspanddoct/>) розміщені Документи для вступу у аспірантуру і докторантуру (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/11/aspurantura-ukr.pdf>), зміст яких суперечить п 1 розділу V додатку 8 Правил прийому, та не вимагає Довідки про стан здоров'я по формі №086-У чи в разі відсутності публікацій реферату з передбачуваної теми дисертації на 20-25 аркуші тексту з оцінкою наукового керівника. На Зустрічі 2 здобувачка 1 року навчання Видай Дар'я зазначила, що дослідницької пропозиції вона при вступі не подавала, а в заяві зазначила лише тему дисертаційного дослідження. Здобувачка 2 року навчання Глущенко Анна зазначила, що під час вступного випробування з англійської мови та фахового іспиту у неї цікавилися, чому саме була обрана така тема дослідження. На зустрічі 7 відповідальний секретар приймальної комісії Фісуненко Павло зазначив, що вступники програми формуються з випускників академії, тому напрямки досліджень вступників заздалегідь відомі, а в разі необхідності, відділом аспірантури та докторантури буде організовано співбесіду з гарантом. Проте, у правилах прийому не визначена процедура співбесіди. З правил прийому не зрозуміло є процедура затвердження списку опублікованих наукових праць та винаходів у завідувача кафедри на яку планується вступ. Також Фісуненко Павло на зустрічі 7 підтвердив, що додатково до балів за вступні випробування вступник може отримати додаткові конкурсні бали у розмірі до 5% від набраних балів за вступні випробування, що й описано у пункті 7 розділу VI додатку 8 до правил прийому. Вступники, які мають дійсний сертифікат іноземної мови (перелік визначений у Правилах прийому) звільняються від складання вступного іспиту з іноземної мови. На зустрічі 2 здобувачка 4 року навчання Дригола Крістіна підтвердила, що при вступі використала це право. ОНП передбачає можливість вступу іноземців та осіб без громадянства, умови вступу для яких описані у додатку 9 Правил прийому. Дискримінаційних положень у Правилах прийому до Академії не виявлено.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Програма вступного випробування розташована на вебсайті Академії у розділі Вступнику / Програми вступних випробувань (<https://pgasa.dp.ua/selection-committee/programi-vstupnih-ispitiv/>). В Програмі вступного випробування (https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/08/2021pfv_PhDo51.pdf) визначена мета та завдання фахового вступного випробування, основні вимоги до знань та навичок вступників, перелік питань до фахового вступного випробування. У розділі 3 Програми вступних випробувань визначена процедура проведення випробування та механізм нарахування балів. Вступне випробування передбачає усні відповіді на 3 питання, які оцінюються у розмірі 100 балів, а загальна оцінка є середньою арифметичною з трьох оцінок. У розділі 4 Програми наведені перелік рекомендованих джерел. Програма вступних випробувань визначає, що вступники повинні мати знання з дисциплін: «Економічна теорія», що є базою для опанування СН.01 «Принципи та методи економічних наук» та СН.04 «Дослідження соціально-економічних систем»; «Міжнародна економіка», «Національна економіка» та «Регіональна економіка» є основою для СН.02 «Сучасні проблеми міжнародної та національної економіки»; «Економіка підприємства» є основою для опанування СН.02 «Актуальні проблеми економіки підприємств». Наявність у вступників навичок та вмінь застосування наукових методів аналізу, застосування кількісних методів аналізу економічних процесів, виявлення закономірностей у сучасних соціально-економічних процесах та інші вміння та навички визначені у Програмі вступного випробування направлені на забезпечення опанування ДН.01 «Методологія наукових досліджень», ДН.02 «Сучасні ІТ-технології в науковій діяльності», ДН.03 «Сучасні освітні технології» та відповідно загальних та спеціальних компетентностей, визначених у IV розділі ОНП. На зустрічі 7 відповідальний секретар приймальної комісії Фісуненко Павло підтвердив, що перелік питань переглядається раз на рік та оновлюється на 30%. На зустрічі 2 здобувачка 1 курсу Видай Дар'я зазначила, що вона була ознайомлена з

Програмою вступних випробувань та правилами прийому заздалегідь, в тому числі через сайт Академії. Також це підтвердила здобувачка 4 року навчання Дригола Крістіна, уточнивши що вступне випробування було усним з наданням часу на підготовку до відповіді. Правила прийому визначають можливість отримання додаткових конкурсних балів, які забезпечують врахування попередніх наукових здобутків вступників: переможцю чи призери конкурсу наукових студентських робіт МОНУ +3%, наукова стаття у фаховому видання чи патент + 2%, участь у міжнародній або всеукраїнській науковій конференції +1%, але в сумі не більше 5%. Даний підхід забезпечує врахування здобутих раніше наукових компетентностей вступників.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти розміщені в Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність. Розташовується даний документ на офіційному вебсайті Академії у розділі Освітня діяльність / Забезпечення якості вищої освіти / Стандарти, Положення, накази та розпорядження щодо планування та організації освітнього процесу (<https://pgasa.dp.ua/hp-2/e-doc/polozhennya/>). В Положенні чітко визначаються: види академічної мобільності – внутрішня та міжнародна, ступенева та кредитна; форми мобільності – навчання, стажування, практика, літні та інші школи; визначений відповідальний підрозділ за організаційний супровід мобільності (https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/POLOZHENNYA_pro-akademichnu-mobilnist-1.pdf). У розділі IV описана процедура визнання та перезарахування результатів навчання. Пункт 4.5 визначає, що перезарахування відбувається на підставі наданого здобувачем документа з переліком та результатами вивчення дисциплін. Академія визнає еквівалентними та перезараховує результати навчання здобувача вищої освіти. У випадку невиконання програми навчання під час мобільності учаснику може бути запропоновано індивідуальний графік ліквідації академічної заборгованості. Надання методичної допомоги по підготовці документів для перезарахування результатів навчання забезпечують кафедри, факультети та навчальний відділ. Порядок оскарження рішень про перезарахування результатів навчання не визначений. Прикладів перезарахування результатів навчання на ОНП не було. На зустрічі 2 здобувачка Дригола Крістіна зазначила, що так як вона при вступі мала сертифікат про знання англійської мови на рівні C2, то вона була звільнена від вивчення курсу іноземної мови, а обрала іншу фахову дисципліну.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті визначені у Тимчасовому порядку визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/tymchasovuj-poryadok.pdf>), який знаходиться на офіційному вебсайті Академії у розділі Освітня діяльність / Забезпечення якості вищої освіти / Стандарти, Положення, накази та розпорядження щодо планування та організації освітнього процесу (<https://pgasa.dp.ua/hp-2/e-doc/polozhennya/>). Даний Порядок визначає підходи до розуміння Академією формальної, неформальної та інформальної освіти (розділ 2) та порядок і процедуру визнання результатів навчання (розділ 3). Відповідно до затверджених правил, здобувач може визнати результати навчання у обсязі 15% обсягу кредитів в межах навчального року. Для визнання результатів навчання здобувачу необхідно у семестрі, який передує тому семестру коли планується вивчення дисципліни звернутись з заявою до декана факультету з документами, які підтверджують результати навчання. Декан створює предметну комісію, в склад якої входить декан чи його заступник, гарант ОНП та науково-педагогічні працівники відповідальні за дані дисципліни. Предметна комісія визначає метод оцінювання результатів навчання відповідно до силабусу, ознайомлює здобувача з програмою та переліком питань, які виносяться на підсумкове оцінювання, з критеріями оцінювання та правилами оскарження результатів, призначає мінімум через 10 робочих днів складання контролю та відповідно потім проводить підсумковий контроль. Здобувач має право звернутись з апеляційною заявою до ректора Академії у разі негативного висновку предметної комісії. Після цього ректор створює апеляційну комісію, яка уже повторно розглядає питання про визнання результатів навчання. На зустрічі 2 встановлено, що здобувачі знають про можливість перезарахування балів, проте вони не скористались нею. На даній ОНП прикладів визнання результатів навчання у неформальній освіті не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Програма вступних випробувань забезпечує виявлення у вступників необхідних для навчання на ОНП компетентностей.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Невідповідність інформації на офіційному веб-сайті та Правилах прийому в частині необхідних для вступу на ОНП документів. Рекомендація: узгодити відповідний перелік на сторінці аспірантури та докторантури з Правилами прийому. Відсутність процедури оскарження при перезарахуванні результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти. Рекомендація: передбачити процедуру оскарження результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Чинні нормативні документи та прийняті в Академії практики забезпечують в достатній мірі рівний доступ до освітньо-наукової програми та можливості визнання результатів навчання у формальній, неформальній та інформальній освіті. Недоліки щодо невідповідності інформації на офіційному веб-сайті та у Правилах прийому і відсутності передбаченої процедури оскарження рішення щодо перезарахування результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти є досяжними, тому ЕГ робить висновок про відповідність критерію В.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

В ході акредитаційної експертизи встановлено, що на ОНП «Економіка» використовуються такі форми навчання і викладання: фронтальні, групові (в т.ч. - парні), аудиторні, позааудиторні, колективні. Серед методів навчання і викладання на програмі використовуються: практичні, наочні, словесні, відеометод, інтерактивні, кейс-методи, елементи проєктної роботи тощо. Активно використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні технології під час навчання та досліджень. Форми та методи навчання і викладання зафіксовані в силабусах освітніх компонентів й обираються залежно від специфіки кожної окремої ОК. Положення про організацію освітнього процесу, <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/09/Polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnyogo-protsesu.pdf> регламентує свободу НПП у виборі форм і методів навчання. Форми та методи навчання і викладання, що реалізуються на ОНП відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та підтримують принципи академічної свободи (форми і методи навчання і викладання можуть змінюватися в залежності від наукових інтересів та специфічних потреб здобувачів; здобувачі вільні у виборі тем індивідуальних робіт, способів презентації та захисту результатів досліджень, шляхів їх апробації, вибіркового компонента ОНП тощо.) Результати опитування здобувачів ОНП «Економіка» підтверджують в цілому задоволеність здобувачів формами та методами навчання і викладання на програмі (https://docs.google.com/forms/d/1Ql_aiMxQEYvjtV1P6RI-zRhxGUjfMHJV1VwF6tZ9SoI/viewanalytics). Проте, в анкетуванні не передбачено з'ясування реалізації принципу студентоцентрованості при реалізації ОНП та виявлення можливих фактів порушення академічної свободи здобувачів. В ході зустрічей зі здобувачами ЕГ було з'ясовано зацікавленість здобувачів у індивідуальних формах навчання та використанні кейс-методу. Форми і методи навчання та викладання в достатній мірі спрямовані на досягнення результатів навчання, передбачених окремими ОК та освітньо-науковою програмою в цілому.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

ЕГ встановлено, що інформування учасників освітнього процесу щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів ведеться в різних спосіб, зокрема через офіційний сайт ДВНЗ ПДАБА (у відкритому доступі оприлюднено ОНП; силабуси обов'язкових та варіативних ОК, що містять стислий опис дисципліни, її структуру, тематичні плани окремих видів занять та самостійної роботи, методи контролю, порядок та критерії оцінювання, політику курсу та рекомендовану літературу). Силабуси ОК є доступними для здобувачів до початку семестру в якому викладаються відповідні ОК. Крім того, інформування здобувачів щодо змісту, порядку та критеріїв оцінювання конкретної ОК відбувається на першому занятті з кожної ОК. В умовах дистанційного навчання здобувачів ОНП через карантинні обмеження інформування здобувачів оперативно здійснюється за допомогою сервісів Office365, про що ЕГ була запевнена здобувачами на відповідній зустрічі, а також під час онлайн-огляду матеріально-технічної бази та резервної зустрічі. В ході акредитаційної експертизи також встановлено наявність у ЗВО відповідного нормативного забезпечення дистанційного навчання здобувачів, зокрема Положення про дистанційне навчання, затверджене Вченою радою ЗВО пр.№5 від 24.12.2013 р.

<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/Polozhennya-pro-distantsijne-navchannya-1.pdf>; Розпорядження № 24 від 10.06.2020 р. щодо впорядкування методичного забезпечення навчання із застосуванням дистанційних технологій <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/10/rozporyadzhennya-24.pdf>; Розпорядження № 45 від 24.09.2021 р. щодо встановлення режиму навчального процесу в ПДАБА <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/10/Rozporyadzhennya-45-vid-24.09.21.pdf>.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В ході проведення акредитаційної експертизи ЕГ отримала низку підтверджень того, що ДВНЗ ПДАБА забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньо-наукової програми «Економіка». У ЗВО регулярно проводяться наукові конференції, зокрема, міжнародні; видаються два фахових наукових журнали з економіки, у яких здобувачі можуть публікувати результати своїх досліджень. В межах викладання ОК передбачено завдання дослідницького характеру, що здобувачі можуть виконати за тематикою своєї дисертації. На зустрічах з науковими керівниками, НПП та здобувачами ОНП «Економіка» ЕГ пересвідчилась в тому, що поширеною є практика, коли здобувачі за результатами вивчення ОК проводять наукове дослідження певної проблеми та/або готують наукову публікацію, виступ (презентацію) для участі у конференції. Напрацюючі фахові компетентності в межах ОК «Грантрайтинг в наукових дослідженнях», здобувачі розробляють проекти грантових заявок за тематикою своїх наукових досліджень. Поєднання навчання і досліджень забезпечується залученням здобувачів ОНП Дриголи К., Глущенко А., Хлівіцької А. у виконанні науково-дослідної теми кафедри МЕРУА «Постіндустріальні детермінанти сталого розвитку світової та національної економіки» (2021-2023 рр). Позитивним моментом ЕГ визначає той факт, що здобувачі ОНП мають реальну платформу для взаємодії зі стейкхолдерами (Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук, освітнього проекту "Happy in Study", ТОВ «Ольвія Білдинг Системз», Управління з питань екології та використання природних ресурсів Дніпропетровської облради тощо), які на зустрічі з ЕГ виявили готовність надавати консультації щодо прикладних аспектів наукової тематики аспірантів, питань інтелектуальної власності, запровадження активних методів викладання, підготовки спільних грантових заявок відповідно тематики дисертаційних робіт здобувачів тощо.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

У ході спілкування ЕГ з НПП, які працюють на програмі (зустріч 3) додатково до інформації викладеної у відомостях про самооцінювання освітньо-наукової програми «Економіка», підтверджено, що викладачі регулярно оновлюють зміст ОК на основі актуальних наукових досягнень (як власних, так і провідних науковців у відповідних галузях) та сучасних практик. Також оновленню змісту освіти позитивно сприяє розвиток наукової школи «Креативна економіка, зелене будівництво та регіональний розвиток у глобальній економічній системі», що очолюється проф. Орловською Ю.В. Відповідно до внутрішніх документів ПДАБА, освітній контент переглядається щорічно. Перегляд силабусів відбувається у серпні, з урахуванням актуальних публікацій НПП переглядається список рекомендованої літератури; на етапі перегляду в ОК додаються результати нових наукових результатів, опублікованих НПП. Так, наприклад, проф. Орловською Ю.В. в ОК «Методологія наукових досліджень та управління науковими проектами» та «Дослідження соціально-економічних систем» імплементовано напрацювання зроблені в межах докторської дисертації, сучасні практики управління науковими проектами для реалізації стратегій економічного розвитку та практичний досвід участь в атестації наукових кадрів. У вибірку ОК «Глобалізація та цивілізаційні виклики» (доц.Чала В.) на другий семестр поточного навчального року додано напрацювання викладача щодо глобалізаційних моделей країн Східної Європи. Доц. Фісуненко П. акцентував увагу на тому, що при оновленні змісту освіти враховуються також результати проведених НПП досліджень реальної практики діяльності підприємств. В ОК «Філософія науки» доц.Плаксіною О. включено блок питань щодо глобалізації науки. Зміст ОК «Сучасні ІТ-технології в науковій діяльності» (доц. О.Пономарьова) динамічно оновлюється з появою/поширенням нових технологій, що можуть бути використані при здійсненні наукової діяльності, зокрема в умовах пандемії Ковід-2019.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Навчання, викладання та наукові дослідження, що реалізуються в межах ОНП «Економіка» безпосередньої пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ДВНЗ ПДАБА, що здійснює міжнародну співпрацю в межах 30 укладених угод з провідними зарубіжними ЗВО. Здобувачка другого року навчання ОНП «Економіка» Анна Глущенко була залучена до проведення міждисциплінарного крос-секторального навчання за проектом International Sustainable Engineering Practices у Словацькому технічному університеті. Аспірантка 4-го року навчання Крістіна Дригола у 2018 р. виступала з доповіддю на міжнародному економічному форумі молодих лідерів в м.Криниця та м.Нові Сонч (Польща), що підтверджено сертифікатом учасника та у ході зустрічі ЕГ зі здобувачами ОНП. Здобувачі ОНП (Дригола Крістіна, Глущенко Анна, Хлівіцька Альона) у 2018-2020 рр. у якості членів робочої групи від ПДАБА брали участь у грантовій програмі Horizon 2020. У 2021 р. здобувачка Дригола К. буда учасницею міжнародного проекту інтенсивних курсів французької мови від FLEFU (наявний сертифікат про участь). Здобувачки Глущенко А.,

Дригола К. у 2021 р. залучені до підготовки спільного наукового україно-польського проекту, (<https://www.facebook.com/groups/me.pgasa/permalink/4267176616731157>) В межах ОНП досягнуто домовленість починаючи з 2022 року щодо подвійного наукового керівництва майбутнього здобувача ОНП А. Франтчука (підтверджено листом від проф. Ліонеля Дюбрея з університету Реймс Шампань-Арденн, Франція, що було надано на запит ЕГ). НПП та наукові керівники здобувачів Орловська Ю. та Чала В. мають досвід зарубіжних стажувань (Франція, Румунія). НПП та здобувачі ОНП є активними учасниками міжнародних наукових конференцій, що відповідають науковому фокусу ОНП та публікуються у міжнародних виданнях, зокрема тих, що індексуються базами Scopus та WoS (троє здобувачів ОНП мають публікації у зазначених базах). Проте, ЕГ встановлено відсутність на програмі фактів міжнародної академічної мобільності здобувачів (попри наявні можливості, які надає ЗВО), що може стати напрямом розвитку інтернаціоналізації на майбутнє.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. У закладі вищої освіти створено умови для поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої-наукової програми «Економіка» та інтернаціоналізації підготовки здобувачів ОНП. 2. Зміст освітніх компонент на регулярній основі оновлюється на основі наукових досягнень НПП, здобутків наукової школи та сучасних практик у сфері економіки, креативної економіки, зеленої економіки тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недоліки: під час проведення анкетування здобувачів ОНП «Економіка» не передбачено можливості з'ясування реалізації принципу студентоцентрованості при реалізації ОНП та виявлення можливих фактів порушення академічної свободи здобувачів. Рекомендації: удосконалити анкету щодо оцінки рівня задоволеності здобувачів навчанням на освітньо-науковій програмі «Економіка». Недоліки: відсутність на ОНП фактів міжнародної академічної мобільності здобувачів. Рекомендації: активізувати інформаційно-роз'яснювальну роботу зі здобувачами ОНП «Економіка» щодо використання можливості участі у програмах міжнародної академічної мобільності.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітня програма достатньою мірою відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 4.1-4.4: здійснюється регулярне інформування усіх учасників освітнього процесу з використанням сучасних ресурсів щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів, ЗВО забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми; НПП щорічно оновлюють зміст освіти на основі актуальних наукових досягнень, зокрема наукової школи кафедри МЕНУА; прослідковується вектор на інтернаціоналізацію освіти за реалізації ОНП, що ґрунтується на широких міжнародних зв'язках ЗВО. Недолік, зазначений за п.4.1 щодо змісту анкети має рекомендаційний характер. Слабка сторона, визначена за п.4.5, щодо відсутності академічної мобільності здобувачів є не суттєвою та може бути виправлена в короткий термін з урахуванням потенціалу ЗВО. Сукупність отриманих фактів щодо відповідності ОНП Критерію 4 (за відсутності унікальних практик, що можуть бути рекомендовані іншим ЗВО для наслідування) з урахуванням того, що встановлені недоліки не є суттєвими, дозволяє зробити висновок про відповідність освітньо-наукової програми рівню Б за даним критерієм.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів ОНП «Економіка» викладено в силабусах ОК, що оприлюднено на сайті <https://pgasa.dp.ua/123-doktor-filosofiyi/051-ekonomika/>. Оприлюднення відбувається до початку навчальних занять у навчальному році, у якому заплановано викладання ОК, що регламентовано

нормативною базою ЗВО, а саме – Положенням про навчально-методичний комплекс дисциплін, Положенням про контрольні заходи, Положенням про організацію навчального процесу. Ознайомлення з силабусами ОК дозволяє констатувати чітке викладення критеріїв оцінювання здобувачів ОНП «Економіка» за змістовними модулями ОК та формами контролю (поточний та підсумковий), запропонований здобувачам перелік завдань відповідає специфіці ОК та проголошеним РН. Поточний контроль провадиться в таких формах: усне опитування або письмовий експрес-контроль, перевірка виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань, виконання контрольних робіт тощо. Також в більшості ОК, включених до ОНП використовуються методи самоконтролю та самооцінки. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі семестрового екзамену (ОК «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень та управління науковими проектами», «Сучасні ІТ-технології в науковій діяльності», «Наукова іноземна мова», «Сучасні проблеми міжнародної та національної економіки», «Актуальні проблеми економіки підприємств») або заліку (ОК «Сучасні освітні технології», «Принципи та методи економічних наук», «Дослідження соціально-економічних систем», вибіркові дисципліни). В цілому, форми контрольних заходів та критерії оцінювання дозволяють забезпечити проголошені в межах окремих ОК та ОНП загалом результатів навчання. Проте, ЕГ виявлено поодинокі випадки невідповідності запропонованих здобувачам критеріїв третьому освітньо-науковому рівню (ОК «Філософія науки» - критерії нарахування балів за конспект лекцій). Також, дискусійним на думку ЕГ є включення в критерії оцінювання нарахування балів за відвідування лекцій, оскільки само по собі відвідування не формує певних РН (ОК «Філософія науки», «Актуальні проблеми економіки підприємства»). Під час проведення зустрічі зі здобувачами ОНП, ЕГ мала змогу впевнитися, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання є прозорими та зрозумілими для здобувачів, конфліктних питань з приводу оцінювання знань здобувачів на ОНП «Економіка» не виникало. В той же час, ЕГ рекомендує при проведенні анкетування здобувачів ОНП «Економіки» (того, що здійснюється відділом профорієнтаційної роботи та маркетингу та того, що може здійснюватися за ініціативою кафедри МЕНУА) передбачити окреме питання щодо форм та критеріїв оцінювання знань (їх зрозумілості, доступності тощо).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка відсутній. ОНП «Економіка» проголошено, що атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи. Атестація випускників ОНП проводиться відповідно до «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук» (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/12/POLOZHENNYA-pro-pidgotovku-PhD-2019-.pdf>), що враховує положення чинних в Україні законодавчих актів із зазначеного питання. Також з метою якісної організації проведення атестації здобувачів третього освітньо-наукового рівня в ДВНЗ ПДАБА додатково розроблено Положення про утворення разових спеціалізованих вчених рад, порядок проходження процедури захисту та присудження ступеня доктора філософії у Державному вищому навчальному закладі «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/10/POLOZHENNYA-pro-utvor-RAZOV-SPETS-VCH-RAD-sajt.pdf>. За результатами вивчення документів ЗВО та онлайн-зустрічей ЕГ встановлено, що формою проведення проміжної атестації аспірантів є звітування про фактичний стан виконання запланованих на навчальний рік в індивідуальному плані роботи аспіранта показників освітньої та наукової діяльності аспіранта. Атестація проводиться у вигляді відкритого обговорення на кафедрі (наукового семінару). На звітування запрошуються аспіранти різних років навчання. Під час проведення атестації на засіданні кафедри (семінарі) аспірант робить доповідь та наочну презентацію фактичних результатів підготовки у семестрі, що спливає, акцентуючи при цьому увагу на отриманих ним основних результатах дисертаційного дослідження, їх актуальності, науковій новизні та прикладному значенні, методиці дослідження, та методах, які при цьому застосовуються, достовірності отриманих результатів та ступеню їх апробації.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів на ОНП регулюються Положенням про контрольні заходи (затверджено Вченою радою 26.05.2020 р., протокол № 8), що розкриває основні принципи організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти. Доступність Положення для усіх учасників освітнього процесу забезпечується відкритим його оприлюдненням на вебсайті ПДАБА <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/polozhennna-pro-kontrolhi-zahody.pdf>. Задля забезпечення об'єктивності екзаменаторів в силабусах ОК, які оприлюднено у відкритому доступі, прописано критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю з кожної компоненти ОНП, що доводяться до відома здобувачів до проведення контрольного заходу. Також Положенням про контрольні заходи передбачено норму, відповідно якої у разі виникнення конфлікту між посадовими обов'язками викладача та його приватними інтересами, які можуть вплинути на оцінювання здобувачів вищої освіти, викладач має право повідомити завідувача кафедри на якій він працює, зазначивши підстави виникнення конфлікту інтересів. У ході проведення акредитаційної експертизи встановлено, що у ЗВО чітко регламентовано процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначено порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження. Положення про запобігання конфлікту інтересів, оскарження процедури та результатів проведення підсумкового контролю у ДВНЗ ПДАБА, затверджене Вченою

радою академії 22.09.2020 р., протокол № 2, є доступним для всіх зацікавлених осіб через його розміщення на сайті ЗВО <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/09/Standart-OP-07-20-1.pdf>. Повторне проходження контрольних заходів у ЗВО регламентовано Положенням про контрольні заходи, в якому зазначено, що повторне проходження контрольного заходу з однієї дисципліни опускається не більше двох разів, друге перескладання приймає комісія, яка створюється на кафедрі. У ході зустрічей зі здобувачами НПП, гарантом та НПП підтверджено, що конфліктних ситуацій та порушень правил проведення контрольних заходів, оскарження процедури їх проведення, повторного проходження контрольних заходів і їх результатів на ОНП «Економіка» не було. В той же час, спілкування з представниками студентського самоврядування та ради молодих вчених (зустріч 4) дозволяє зробити висновок про необхідність проведення з даними органами на постійній основі інформаційно-роз'яснювальної роботи з метою активного їх залучення до консультування здобувачів із зазначених питань (у разі виникнення потреби та появи відповідних звернень)

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками академії та здобувачами вищої освіти є складовою системи забезпечення якості вищої освіти в ДВНЗ ПДАБА. У ЗВО сформовано чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності. Вони комплексно відображені в «Кодексі академічної доброчесності» (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/z-vstavkami.pdf>) та в «Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату у ЗВО «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»» (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2019/12/Polozhennya-pro-zapobigannya-ta-vuyavlennya-akademichnogo-plagiatu.pdf>). В ЗВО працює Комісія з етики та доброчесності. У ході відкритої зустрічі, головою Комісії Зінкевич О. було повідомлено ЕГ, що звернень від здобувачів ОНП «Економіка» та НПП, які працюють на програмі у комісію не надходило. Встановлено, що наукові публікації аспірантів та їх керівників обов'язково проходять перевірку на наявність академічного плагіату відповідальними секретарями фахових журналів, засновником яких є ПДАБА (наукові статті) та відповідальними за випуски видань (тези, матеріали конференцій тощо). Дисертації в завершеному вигляді підлягають обов'язковій перевірці на наявність академічного плагіату бібліотекою. Для перевірки робіт використовується програма Unicheck. В ході зустрічі зі здобувачами ОНП та науковими керівниками ЕГ пересвідчилась в їх обізнаності щодо інституційної політики дотримання академічної доброчесності та її підтримці при реалізації ОНП «Економіка». Здобувачка Дригула К. під час огляду матеріально-технічної бази продемонструвала ЕГ з екрану ноутбуку технічні можливості перевірки на плагіат. Популяризація академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти здійснюється: при викладанні освітніх компонент, шляхом проведення науково-практичних семінарів, інформуванням здобувачів вищої освіти через офіційний сайт ЗВО. Як позитивний момент ЕГ констатовано, що з метою популяризації академічної доброчесності на офіційному сайті є відповідна вкладка «Академія_Академічна доброчесність» https://pgasa.dp.ua/hp-2/dobrochesnist/np_documents/, за якою розміщено не тільки внутрішні нормативні документи з цих питань, висвітлено діяльність Комісії з етики та доброчесності, але й випуски Інформаційного бюлетеню «Академічна доброчесність» та іншу корисну для учасників освітнього процесу інформацію. Це, на думку ЕГ, сприяє запобіганню проявів академічної недоброчесності. Позитивною практикою, є проведення у жовтні-грудні 2021 р. Короткотермінового тематичного семінару «Умови ефективного впровадження принципів академічної доброчесності в Придніпровській державній академії будівництва та архітектури» з підвищення кваліфікації викладачів ПДАБА (гарантів освітніх програм, завідувачів кафедри, відповідальних посадових осіб, викладачів), що також сприяє поширенню серед учасників освітнього процесу розуміння академічної доброчесності як складової культури якості вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сформована у ЗВО політика дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу як елемент культури внутрішнього забезпечення якості освіти, активна популяризація академічної доброчесності в академічному середовищі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Недоліки: на ОНП «Економіка» наявні поодинокі випадки невідповідності критеріїв оцінювання окремих видів робіт (ведення конспекту, відвідування лекцій) третьому освітньо-науковому рівні. Рекомендація: переглянути критерії оцінювання знань здобувачів за ОК «Філософія науки», «Актуальні проблеми економіки підприємства». Недоліки: при проведенні анкетування здобувачів ОНП «Економіка» не з'ясовано інформації щодо чіткості та питання зрозумілості для здобувачів критеріїв оцінювання навчальних досягнень. Рекомендація: при проведенні анкетування здобувачів ОНП «Економіки» (того, що здійснюється відділом профорієнтаційної роботи та маркетингу та того, що може здійснюватися за ініціативою кафедри МЕПУА) передбачити окреме питання щодо форм та

критеріїв оцінювання знань (їх зрозумілості, доступності тощо). Недоліки: відсутність цілісного уявлення представників студентського самоврядування та ради молодих вчених щодо практичної реалізації у ЗВО процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, порядку оскарження результатів контрольних заходів. Рекомендація: провести низку семінарів-зустрічей щодо поглиблення інформованості органів студентського самоврядування та ради молодих вчених щодо внутрішніх процедур запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, порядку оскарження результатів контрольних заходів.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Освітньо-наукова програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 5.1-5.4: здобувачі ознайомлені із системою оцінювання та мають можливість оскарження результатів; силабуси ОК, що містять опис форм контролю та критеріїв оцінювання знань здобувачів оприлюднено у відкритому доступі на офіційному сайті ЗВО; розроблено низку внутрішніх документів, що чітко регламентують процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, оскарження результатів контрольних заходів та проходження повторного контролю знань; сформована та реалізується політика дотримання та популяризації академічної доброчесності. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів, ЕГ вважає, що освітня програма загалом відповідає критерію 5 за рівнем В, оскільки інноваційні практики на ОНП «Економіка» за зазначеним критерієм виявлені не були, а встановлені слабкі сторони та недоліки, не є суттєвими.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

В ході проведення акредитаційної експертизи в цілому встановлено, що добір НПП для викладання на програмі є в повній мірі умотивованим - академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних у реалізації ОНП «Економіка» відповідає ОК, які вони викладають. Це в цілому забезпечує досягнення визначених програмою цілей та програмних результатів навчання. В межах основних ОК освітньо-наукової програми з метою створення умов щодо досягнення здобувачами цілей програми та ПРН залучено 7 НПП, базова освіта яких та/або науковий ступінь в повній мірі відповідають закріпленій за ними ОК. Відповідність ОК НПП, які працюють на ОНП «Економіка» обумовлена також спрямованістю їх професійної активності. Так, зокрема, троє НПП мають публікації у виданнях Scopus та Web of Science релевантні ОК, що викладаються (Орловська Ю. «Методологія наукових досліджень та управління науковими проектами», Нямецук Г. «Сучасні проблеми міжнародної та національної економіки», Каховська О. «Актуальні проблеми економіки підприємства». Один НПП (гарант програми Орловська Ю.В.) має сертифікат про рівень володіння іноземною мовою на рівні B2, двоє НПП (Шашкіна Н. та Каховська О.) мають дипломи, які прирівнюються до B2, що, зокрема, дозволяє забезпечувати досягнення РП-6 ОНП «Економіка», редакції 2020 р. Залученість НПП до участі у науково-дослідних робіт на актуальну тематику (Плаксина О., Орловська Ю., Пономарьова О., Лисенко Г., Шашкіна Н., Нямецук Г.), атестації наукових кадрів (Орловська Ю., Пономарьова О., Каховська О.), діяльності фахових громадських організацій (Плаксина О., Орловська Ю., Шашкіна Н., Каховська О.) сприяє досягненню здобувачами ОНП РН-1, РН-2, РН-5, РН-9 тощо.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір викладачів ДВНЗ ПДАБА здійснюється на основі Положення щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників (далі-Положення), затвердженого Вченою радою ЗВО 26.05.2020 р., пр.№ 8. (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/11/polozhennya-pro-konkurs.pdf>). Положення розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті Академії у вкладці Академія_Структура_Відділи_Кадровий, що робить конкурсні умови прозорими та доступним як для внутрішніх, так і для зовнішніх претендентів на вакантні посади НПП. В Положенні проголошено, що конкурсний відбір проводиться на засадах: відкритості, гласності, законності, рівності прав членів конкурсної комісії, колегіальності прийняття рішень конкурсною комісією, незалежності, об'єктивності та обґрунтованості рішень конкурсної комісії, неупередженого ставлення до кандидатів на зайняття вакантних посад науково-педагогічних працівників. Прозорість процедури добору забезпечується оприлюдненням оголошення про проведення конкурсу, терміни та умови його проведення на офіційному веб-сайті ДВНЗ ПДАБА. ЕГ встановлено, що чинна в ЗВО процедура конкурсного добору викладачів дозволяє забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми - в процедурі (п.5 Положення) чітко визначено кваліфікаційні вимоги до претендентів

на посаду, зокрема відповідність доцентів та професорів вимогам Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. Прозорість процедур добору НПП забезпечено також тим, що кандидатури претендентів на заміщення посад асистента, викладача, старшого викладача, доцента, професора попередньо обговорюють на засіданні кафедри. Затверджені рішення в вигляді протоколу засідання кафедри, відповідні рекомендації, окремі думки учасників обговорення, які викладені в письмовій формі, передають разом з основним пакетом документів на розгляд конкурсної комісії. Під час зустрічі з Гарантом ОНП, ЕГ встановлено, що при доборі НПП на освітню програму разом з відповідністю ЛУ провадження освітньої діяльності, що є визначальним, враховуються відповідність наукових інтересів та професійних здобутків НПП фокусу ОНП «Економіка». Спілкування ЕГ з НПП (онлайн зустріч 3) підтверджує те, що при залученні викладачів для викладання на ОНП враховується рівень професіоналізму НПП, спрямованість їх наукового доробку (зокрема - тематика захищених дисертаційних робіт), досвід експертної діяльності тощо. Під час зустрічі з начальником відділу кадрів (зустріч 8) встановлено, що на даний момент ДВНЗ ПДАБА проблем з добором персоналу не має, кафедри на 100% укомплектовані необхідними НПП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На момент проведення акредитаційної експертизи, основним роботодавцем (потенційним роботодавцем) здобувачів ОНП «Економіка» є ДВНЗ ПДАБА, отже, перш за все керівники структурних підрозділів та провідні науковці ЗВО, зокрема завідувач кафедри МЕРУА Орловська Ю., проф. каф. ЕП Каховська О. та декан економічного факультету Фісуненко Д., активно залучені не лише до організації, але й до реалізації освітнього процесу. За результатами зустрічі 6 встановлено, що в тій чи іншій мірі до реалізації ОНП «Економіка» долучаються Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук (рецензування ОНП, проведення спільних конференцій, інформаційно-методичне забезпечення ОНП виданнями Інституту, потенційна база проходження виробничої практики (договір № 19 від 17.02.2021р.) та внутрішньої академічної мобільності здобувачів ОНП), керівник освітнього проєкту "Narrow in Study", випускниця аспірантури економічного факультету ДВНЗ ПДАБА Гончарова К. (внесення рекомендацій щодо удосконалення ОНП: розвиток активних методик викладання, здобуття здобувачами на високому рівні професійної іноземної мови; відпрацювання зі здобувачами ОНП активних інтерактивних методик тощо), ТОВ «Ольвія Білдінг Системз» (Нагорний Д. запропонував впровадити на ОНП виробничу практику як вибіркочну компоненту ОП; ТОВ є потенційною базою для проходження виробничої практики здобувачами ОНП (договір № 7-12 від 22.02.2021 р.)), Управління з питань екології та використання природних ресурсів Дніпропетровської облради (напрацьовані вектори співпраці щодо реалізації екологічної економіки як елементу освітніх компонент ОК, залучення здобувачів для обрахунку економічних показників екологічної модернізації підприємств області), Департамент освіти та науки Дніпропетровської ОДА (спільне проведення міжнародної конференції «Стародубовські читання», домовленість щодо створення спільних грантових заявок). Представники роботодавців висловили готовність прийняти в подальшому випускників програми на посади економічного профілю, що свідчить про потребу регіональним ринком праці Дніпропетровської області випускників ОНП «Економіка», яка реалізується в ДВНЗ ПДАБА. Таким чином, ЕГ констатовано наявність зацікавленості потенційних роботодавців випускників ОНП «Економіка» до активної участі в організації та реалізації освітнього процесу за різними напрямками.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

На ОНП розпочато практику запрошення до проведення аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі. Позитивним моментом є залучення у 2019 р. до навчального процесу іноземних лекторів-візитерів: професора Словацького Технологічного університету С. Дуката з лекціями з питань енергоефективного виробництва та сталого розвитку (тематика, дотична фокусу ОНП «Економіка») та професора Страсбурзького університету Жан-Поль Меєра з лекцією «Плагіат. Французький погляд на проблему». У 2021 р. в межах тематики ОК «Методологія наукових досліджень та управління науковими проєктами» для викладання було залучено патентного повіреного України В. Авраменко щодо особливостей використання інтелектуальної власності у ЗВО України. Експертами галузі, які викладають ОК, передбачені ОНП, є проф. Нямешук Г. (представник ТОВ «Експерт Солюшн») та проф. Орловська Ю., яка залучалась до розробки Стратегії розвитку Дніпропетровської області. Проте, зазначені практики на даний момент є поодинокими, а ЕГ вважає не достатнім рівень залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців та вважає в активізації цього напрямку перспективу розвитку ОНП «Економіка».

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

У ході проведення АЕ встановлено, що ЗВО приділяє суттєву увагу професійному розвитку викладачів, а забезпечення підв. кваліфікації педагогічних, наукових і НПП визнано одним з напрямів забезпечення якості ВО (<https://pgasa.dp.ua/zabezpechennya-yakosti-osvity-u-dvzn-pdaba/>). В ПДАБА діє Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і НПП (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/pidvyshhennya-kvalifikatsiyi.pdf>), яким визначено форми і види підвищення кваліфікації НПП. Окремі види діяльності педагогічних та НПП академії

(участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта, здобуття наукового ступеня або вищої освіти) можуть бути визнані як підвищення кваліфікації відповідно до цього Порядку. На зустрічі 7 начальник навчального відділу І. Грабовський запевнив, що в Академії регулярно запроваджують курси, програми підвищення кваліфікації як для НПП ПДАБА, так і для сторонніх викладачів (з тематики підвищення науково-педагогічної майстерності, розвитку навичок вільно працювати в MS Office 365 тощо). На зустрічі 1 декан економічного факультету П.Фісенко зазначив, що Академія активно допомагає викладачам у мовній підготовці. Зокрема, діяла програма підготовки НПП з французької мови, що мала певні позитивні результати – Орловська Ю. стажувалась у французьких ЗВО, а наразі запущено організаційний етап початку мовної підготовки викладачів з англійської мови. Під час зустрічі 6, заступник директора з наукової роботи НДІ інтелектуальної власності НАПН засвідчила, що в Інституті відкривається освітньо-навчальний центр з перепідготовки фахівців в сфері інтелектуальної власності, в якому є можливість для НПП ПДАБА, зокрема тих, які працюють на ОНП «Економіка», підвищувати свій професійний рівень в даному напрямі. Про дієвість заходів щодо стимулювання розвитку професійного зростання свідчить, те, що за останні 5 років викладачами ОНП захищено дві докторських дисертації (Нямешук Г.В., Фісуненко П.А.), доцент Чала В.С. працює над докторською дисертацією, захист якої заплановано на 2023 р. Констатуючи в цілому здатність ЗВО сприяти професійному розвитку викладачів, ЕГ вважає за необхідне звернути увагу на відсутність фактів академічної мобільності НПП та невисокий в останні 5 років рівень залученості НПП до міжнародних стажувань (Каховська О., Пономарьова О., Поповиченко І., Чала В.). Це було підтверджено й менеджментом ЗВО на зустрічі 1 з ЕГ. ЕГ з'ясовано, що одним з інструментів моніторингу рівня професіоналізму викладачів ПДАБА є щорічне оцінювання діяльності НПП <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/12/Polozhennya-pro-shhorichne-otsinyuvannya-diyalnosti-NPP-2021-2022.pdf>, що, як визначено ЕГ на зустрічі 1 з топ-менеджментом ЗВО, дозволяє сформулювати внутрішній рейтинг НПП та приймати рішення щодо заохочення викладачів. Під час щорічного оцінювання діяльності НПП, зокрема враховуються такі блоки як «Навчальна робота» (6 показників) та «Навчально-методична методична робота» (19 показників).

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В ЗВО сформовано систему заходів, що матеріального і нематеріального стимулювання розвитку викладацької майстерності. Матеріальне стимулювання творчої праці та педагогічного новаторства викладачів регламентовано підпунктом 6.1.13 Колективного договору ДВНЗ ПДАБА. Матеріальне стимулювання НПП здійснюється відповідно до Положення преміювання працівників ДВНЗ ПДАБА (додаток 5 до Колективного договору). Поширеною формою стимулювання в Академії є преміювання НПП за публікацію статей у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science - за останні два роки з НПП, які задіяні у реалізації ОНП «Економіка» такі премії отримували Орловська Ю. та Чалої В., що підтверджено на зустрічі з ЕГ. Під час зустрічі ЕГ з головним бухгалтером ДВНЗ ПДАБА (зустріч 8) встановлено, що розмір такої премії складає 3 тис. грн на авторський колектив. Проте, певним стримуючим моментом фінансової підтримки розвитку викладацької майстерності є обмеженість фонду преміювання в Академії, що актуалізує проблему пошуку додаткових джерел фінансування ОНП окрім бюджетного фінансування. Також під час зустрічі з ЕГ, П.Фісуненко, який долучається до викладання на ОНП, зазначив, що однією з форм стимулювання розвитку викладацької майстерності є організація в Академії мовних курсів для НПП. За зразкове виконання обов'язків, тривалу і бездоганну роботу, новаторство в праці і за інші досягнення в роботі можуть застосовуватись заохочення, передбачені Правилами внутрішнього розпорядку ДВНЗ «ПДАБА» (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/Pravyla-vnutrishnogo-rozporядku-DVNZ-PDABA.pdf>): - нагородження медаллю «За заслуги перед ПДАБА»; - оголошення подяки; - нагородження Грамотою та Почесною грамотою; - нагородження цінним подарунком; - видача грошової премії. За досягнення високих результатів у навчально-виховній роботі науково-педагогічні працівники можуть бути представлені до нагородження державними нагородами, присвоєння почесних звань, відзначення державними преміями, знаками, грамотами, іншими видами морального і матеріального заохочення. Так, у 2018 р. проф. Орловській Ю.В., гаранту ОНП «Економіка» присуджено почесне звання «Заслужений працівник освіти України»; подяками за багаторічну сумлінну працю та особистий внесок у розвиток освіти і науки відзначені Шашкіна Н.І., Пономарьова О.А., Орловська Ю.В., Каховська О.В., Чала В.С., Фісуненко П.А.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

1. Активність професорсько-викладацького складу, що залучений до викладання на освітньо-науковій програмі «Економіка» щодо розвитку своєї професійної майстерності та підтримки відповідності фокусу програми та ОК. 2. Сформована мережа стейкхолдерів – потенційних роботодавців випускників ОНП «Економіка», зацікавлених в активній взаємодії з ПДАБА щодо організації та реалізації даної освітньо-наукової програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недолік: чинна редакція положення Положення щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників містить вимоги щодо відповідності НПП редакції ЛУ провадження освітньої діяльності 2015 р., яка втратила чинність. Рекомендація: внести редакційні зміни в п.5 Положення щодо

проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників змінивши вимогу відповідності НПП п.30 ЛУ на п.38 ЛУ (відповідно до Постанови КМУ від 24.03.2021 р. № 365). Недолік: невисокий рівень залученості до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Рекомендація: з метою підвищення якості підготовки здобувачів ОНП «Економіка» напрацювати та розпочати реалізацію заходів щодо залучення практиків-партнерів кафедр, що реалізують ОНП, економічного факультету та Академії до аудиторних занять. Недолік: професійна активність НПП, що задіяні на освітньо-науковій програмі не містить фактів академічної мобільності, не значною є кількість НПП, що пройшли зарубіжні стажування. Рекомендація: активізувати участь НПП, які працюють на ОНП «Економіка» у програмах міжнародної та внутрішньої мобільності у провідних ЗВО, а також у стажуваннях за кордоном.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 6.1-6.6: академічна професійна кваліфікація викладачів, задіяних у реалізації ОНП «Економіка» в цілому забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання; напрацьовані зв'язки з роботодавцями щодо реалізації ОНП; ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів, стимулює розвиток викладацької майстерності; наявна система підвищення кваліфікації НПП та заходи стимулювання викладацької майстерності. Визначені недоліки є не суттєвими, оскільки в цілому людські ресурси, залучені до реалізації ОНП «Економіка» дозволяють забезпечити досягнення мети та програмних результатів, передбачених програмою та дозволяють забезпечувати підготовку здобувачів на належному рівні. В той же час, інноваційних практик за критерієм 6 на ОНП не було виявлено. На основі врахування комплексу встановлених фактів (сильних сторін, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, експертна група вважає можливим стверджувати про відповідність освітньо-наукової програми «Економіка» рівню В за критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

На зустрічі 8 встановлено, що джерелом фінансування є лише бюджетні надходження. За словами головного бухгалтера Нікітіної Галини, вартість навчання на ОНП є більшою порівняно з іншими ОНП та встановлюється відповідно до собівартості навчання. Науково-технічна бібліотека Академії доступна до користування онлайн та офлайн. Створено віртуальний читальний зал на базі MS 365. З огляду МТБ встановлено, що на території бібліотеки є 3 читальні зали (за словами директора бібліотеки Довженко Світлани), а бібліотечний фонд становить 556189 примірників. Було продемонстровано наявність літератури за економічним профілем. На території бібліотеки доступний безкоштовний доступ до мережі Wi-Fi. Функціонує сервіс віртуальної доставки книг з бібліотек-партнерів. Як зазначила Довженко Світлана, працівники бібліотеки консультують здобувачів щодо наукових журналів, в яких краще опублікувати матеріали та підбирають літературу за напрямком дослідження. У філії бібліотеки при гуртожитку наявний читальний зал, обладнаний комп'ютерами. Довженко Світлани засвідчила, що бібліотека здійснює передплату періодичних видань, а основне джерело наповнення бібліотечних фондів – дарунки читачів та від кафедр – при виданні посібників, монографій викладачами, також невелика кількість літератури може бути придбана на замовлення кафедр за кошти академії. На фінальній зустрічі проректор з наукової роботи Данішевський Владислав зауважив, що на регулярній основі кафедри надають план необхідних періодичних видань, а академія здійснює підписку. Для здобувачів функціонує інституційний репозитарій, де за ключовими словами можна знайти наукові роботи з економічного спрямування. На зустрічі 2 здобувачки Видай Дар'я та Глушенко Анна зазначили, що вони мають доступ до бібліотеки КНЕУ. Під час огляду МТБ здобувачка 4 року навчання Дригола Крістіна продемонструвала доступ до баз Bentham science, Scopus, WoS, edanz з комп'ютерів в Академії. Академія забезпечена аудиторіями з мультимедійним обладнанням, що дозволяє досягати РН-6 та РН-7, а комп'ютерні лабораторії – РН-3 та РН-4. Інформаційне середовище в якому здійснюється навчальний процес побудовано на базі MS 365, де розміщуються всі навчальні матеріали. Відео-конференції проводяться за допомогою засобу Teams, використовуються Forms та SharePoint. На зустрічі 3 доцентка Пономарьова Олена, відповідальна за викладання курсу «Сучасні інформаційні технології в науковій діяльності» зауважила, що під час навчання використовуються програми пакету MS 365, Visual Studio, а на резервній зустрічі додала, що додатково використовується PowerBI. Здобувачам ОНП виділена аспірантська кімната, де вони можуть проводити свої дослідження. Під час резервної зустрічі Дригола Крістіна продемонструвала, що здобувачі користуються програмним забезпеченням Eviews, Zotero, PowerBI. В розрізі курсу «Дослідження соціально-економічних систем» застосовується програма iThink. Для користування здобувачів у аспірантській кімнаті розміщений МФУ для друку та сканування матеріалів.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Придніпровська академія будівництва та архітектури забезпечує безоплатний доступ до необхідних ресурсів науково-технічної бібліотеки, навчальних корпусів, спортивного комплексу. Дане право закріплене у п 3.4.4. Статуту Академії (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/statut-2017-www.pdf>). Науково-технічна бібліотека забезпечує доступ до міжнародних наукометричних баз (Bentham science, Scopus, WoS, edanz) та бібліотеки Київського національного економічного університету (було встановлено під час огляду МТБ та зустрічі зі здобувачами). Репозитарій Академії знаходиться у вільному доступі. На зустрічі 2 здобувачки 4 року навчання Дригола Крістіна та Лопаткіна Ксенія підтвердили, що вони мають можливість перевірити безкоштовно одноразово дисертаційну роботу чи звіти з наукових досліджень на текстові запозичення, а поточні перевірки здійснюють за допомогою програмного забезпечення textovod.com. Здобувачі мають можливість безкоштовно або зі знижкою прийняти участь у міжнародних науково-практичних конференціях, в тому числі тих, які організовує кафедра та публікувати тези у збірнику доповідей (<https://pgasa.dp.ua/news/nashi-vitannya/>, <https://pgasa.dp.ua/news/naukovo-praktychna-konferentsiya-studentiv-ta-molodyh-naukovtsiv-suchasni-vyklyku-rozvytku-biznesu-ta-publichnogo-upravlinnya-j-administruvannya/>). Академія випускає 2 наукові журнали економічного спрямування «Економічний простір» та «Східна Європа: економіка, бізнес та управління», які включені до переліку фахових видань України. В цих журналах здобувачі можуть апробувати свої результати досліджень. Навчальний процес здобувачів зосереджено у середовищі MS 365. Всі здобувачі та викладачі мають корпоративний доступ до даного середовища та можуть користуватись всіма програмними засобами (SharePoint, Teams, Outlook, Forms, PowerBI, Project). За словами відповідального за роботу з системою дистанційного навчання Балана Сергія на зустрічі, в середовищі є можливість інтегрувати інші програмні засоби, а обліковий запис залишається у здобувача навіть після випуску з Академії. Як зазначив начальник навчально-методичного відділу Нажа Павло, контроль за дистанційними заняттями здійснюється засобами Teams з фіксацією кількості учасників конференції, часовими мітками входу та виходу з конференції. З огляду МТБ встановлено, що доступ до мережі Wi-Fi є по всій території бібліотеки та у визначених місцях кампусу, але за словами здобувачки 4 року навчання цього достатньо для здобувачів. Під час огляду МТБ встановлено, що здобувачі мають доступ до аспірантської кімнати, та до Європейського навчально-наукового центру, який обладнаний комп'ютерами і протягом робочого дня присутній співробітник центру.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Всього Академія має 33517,9 кв.м. навчальних приміщень, в тому числі 23014 кв.м. приміщення для занять, 4323,9 кв.м. комп'ютерних лабораторій, 6180 кв.м. спортивних зал, 38706,8 гуртожитки (<https://bit.ly/3ntrvn1>). Даного фонду достатньо для провадження освітньої діяльності. Наявна матеріально-технічна база є безпечною для життя та здоров'я здобувачів. Навчальні приміщення та місця загального користування є достатньо освітленими. Під час огляду МТБ встановлено, що аудиторії забезпечені вогнегасниками, а в коридорах розміщені пожежні гідранти та плани евакуації. В деяких навчальних аудиторіях розташовані кондиціонери. У Правилах внутрішнього розпорядку Академії визначені загальні норми поведінки та підтримання порядку у приміщеннях, встановлені години прийому ректора та проректорів тощо (<https://bit.ly/3qAEjKg>). На офіційному сайті (<https://bit.ly/3Ftlo8A>) публікується інформація про встановлення режиму навчального процесу відповідно до карантинних обмежень (<https://bit.ly/3GBPh8a>) та інші поточні вказівки щодо освітнього процесу. Психологічним здоров'ям здобувачів опікується Психологічна служба (Студенту / Психологічна служба, <https://pgasa.dp.ua/studentu/psihologichna-sluzhba/>). На сторінці служби розміщені корисні поради стосовно життя, антистресові поради, відпочинку після робочого дня, та інформація стосовно діяльності під час карантину. Психологічна служба є активною та періодично проводить здійснює публікації «Психологічна культура викладача вищої школи» (<https://bit.ly/3fwGCry>), «Психологічна служба запрошує до віртуальної подорожі у Різдво» (<https://bit.ly/3KgBSV4>). На зустрічі 2 здобувачки Хлівіцька Альона та Дригола Крістіна підтвердили, що здобувачі можуть отримати консультацію психолога, проводяться тематичні семінари. Студентське самоврядування організовує соціальні, спортивні та культурно-масові проекти (<https://pgasa.dp.ua/hp-2/km/proekti/>, <https://pgasa.dp.ua/news/vsesvitnij-den-prybyrannya-world-cleanup-day/>). При Академії функціонує студентський клуб (<https://bit.ly/33nzk76>), науковий гурток «Простір слова» (<https://bit.ly/3GC2kpV>, <https://pgasa.dp.ua/news/prostir-slova-2/>), Спортивний клуб (<https://www.facebook.com/AndreyLapshyn/>). Академія в достатній мірі піклується про фізичне, психологічне здоров'я учасників навчального процесу, надає можливості для всебічного розвитку, участі у волонтерських проєктах, соціальних заходах, наукових гуртках та спортивних секціях. Академія проводить опитування здобувачів стосовно задоволеності якістю освітньої складової підготовки аспірантів, якості матеріального забезпечення, якості організації навчання у аспірантурі (<https://pgasa.dp.ua/anketuvannya/>). Результати опитування свідчать, що переважна більшість здобувачів задоволені умовами навчання та матеріальною базою (<https://bit.ly/3rrNiwP>, та відповідь на п. 15 запити). На вході в навчальні корпуси забезпечуються протиепідемічні вимоги: температурний скринінг, дезінфікуючі засоби та урна для рукавичок і використаних масок в наявності.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Основним джерелом інформації для здобувачів є офіційний сайт Академії та засоби комунікації середовища MS 365. Структура вебсайту є інтуїтивно зрозумілою, містить контактну інформацію ректорату, деканату, кафедра їх співробітників. Основна інформація для здобувачів ОНП зосереджена на вкладці Наукова діяльність / Аспірантура та докторантура (<https://pgasa.dp.ua/academy/struktura/viddili/aspanddoct/>). На даній вкладці розміщена нормативна документація, яка регулює діяльність відділу та підготовку докторів філософії. На вкладці ОНП (<https://pgasa.dp.ua/123-doktor-filosofiyi/051-ekonomika/>) розміщується розклад занять, навчальний план, силабуси нормативних та варіативних дисциплін, анотації вибіркового дисциплін. На вкладці Академія розміщена основна інформація про структуру Академії, офіційна нормативна документація, заходи та положення про академічну доброчесність тощо. Вкладка Студенту містить корисну для здобувачів посилання на Психологічну службу, відомості про гуртожитки, віртуальний читальний зал, бібліотеку. Розділ Новини (<https://pgasa.dp.ua/news/> та <https://pgasa.dp.ua/nc/fakulteti/>) інформує про актуальні грантові програми (<https://bit.ly/3A32a8A>), анонси конференцій, заходи спрямовані на підтримку академічної доброчесності (<https://bit.ly/33HWdlj>) та інші новини про соціальні, культурні та наукові заходи. На зустрічі 2 здобувачка Хлівіцька Альона зазначила, що завдяки MS 365 Teams зручно комунікувати під час карантину зі здобувачами та зауважила про швидку реакцію на повідомлення на електронну пошту. Здобувачка Дригола Крістіна зауважила, що з викладачами була можливість комунікувати у месенджерах та по телефону. Здобувачка Глуценко Анна відмітила, що відділ аспірантури завжди відповідав на запити, зв'язувався та нагадував про сесію, необхідність надання звіту та інші дедлайни, а викладачі були не проти надати додаткові консультації. Під час зустрічі з органами студентського самоврядування було встановлено, що значною частиною роботи Ради молодих вчених є інформування здобувачів про актуальні наукові заходи. Відповідно до правил прийому здобувачі забезпечуються гуртожитками, в тому числі і для сімей здобувачів, це було підтверджено під час огляду МТБ. Академія має ряд сторінок у соціальній мережі Instagram (<https://www.instagram.com/pgasa.dp.ua/?igshid=hqcyrauo588h>) та Facebook, які посилюють роботу з інформування здобувачів: Академія (<https://www.facebook.com/pgasa.prkom>), бібліотека (<https://www.facebook.com/groups/library.PDABA>), Кафедра міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування (<https://www.facebook.com/groups/me.pgasa/>). Інформація про анкетування здобувачів здійснюється в тому числі через ці сторінки. Інформаційний супровід здобувачів стосовно порядку підготовки та захисту дисертацій покладено на наукових керівників.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Умови доступності осіб з особливими освітніми потребами розміщені на офіційному сайті у вкладці Академія / Умови доступності академії для навчання осіб з особливими освітніми потребами. В академії розроблено ряд заходів для забезпечення умов для осіб з особливими освітніми потребами. Розроблене Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/inklyuzivne-navchavnyya.pdf>). Дане положення регламентує створення інклюзивного освітнього середовища, застосування принципів універсального навчання в освітньому процесі, пристосування будівель та споруд в розумний спосіб для забезпечення інклюзивного середовища. Також може бути створена інклюзивна група, в якій поряд з іншими здобувачами навчається особа з особливими освітніми потребами. Окрім цього, може бути створений спеціальний навчально-реабілітаційний підрозділ або група психолого-педагогічного супроводу. Порядок супроводу осіб з обмеженими фізичними можливостями, громадян похилого віку, інших маломобільних груп населення (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/Nakaz-vid-26.02.1019r.-110.pdf>) регламентує процедуру поводження з даною категорією осіб. У Порядку визначені входи, якими слід користуватись в такому випадку, біля яких є кнопка виклику чергового. Черговий має уточнити ціль візиту та необхідність супроводу такої особи. За необхідності черговий викликає керівника або відповідальну особу підрозділу, до якого звертається відвідувач. При необхідності викликається мобільна група зі студентів, які допомагають особі дістатись місця призначення. У разі, якщо звернулась особа з порушенням зору, то відповідальна особа має представити себе та присутніх, надати повну інформацію та уточняє чи потрібно такій особі надавати попередження про об'єкти навколо. В Академії розроблена концепція реконструкції будівель в частині заходів доступності будівель для маломобільних груп населення (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/kontseptsyua.-dlya-maksa-pdf.pdf>). Під час огляду МТБ було встановлено, що в навчальному корпусі створене безбар'єрне середовище для пересування маломобільних осіб, є вхід без порогів, 4 ліфти, обладнані туалетні кімнати на 1 та 10 поверсі, між поверхами наявні пандуси. Для осіб, які не можуть відвідувати навчальні корпуси доступна дистанційна форма навчання (<https://pgasa.dp.ua/departments/nniiot/>). Здобувачі з сім'ями можуть проживати в гуртожитку. Наразі на ОНП таких осіб не навчається.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

На офіційному сайті академії у розділі Академія / Офіційна інформація / Установчі документи та положення (<https://pgasa.dp.ua/academy/official-inform/main-documents/>) розташовується Порядок процедури врегулювання конфліктних ситуацій та розгляду скарг, пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією серед учасників освітнього процесу (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/poryadok-prodtsedury-vregulyuvannya-konfliktnyh-sytuatsij-1-1.pdf>). Відповідно до Порядку, такого роду скарги приймаються ректором, деканами, проректором відповідного напрямку, які створюють комісію по розгляду кожного звернення. До комісії

входить керівник структурного підрозділу, проректор відповідного напрямку. Визначено, що розгляд скарг з питань сексуального домагання, дискримінації та корупції розглядається у десятиденний термін, а результати розгляду виносяться на засідання ректорату, деканату, Вченої ради. Також Порядком регламентується включення заходів попередження випадків сексуального насильства та дискримінації. Створений відділ по боротьбі з корупцією (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/08/POLOZHENNYA-pro-Viddil-ZVK.pdf>), мета діяльності якого здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції в Академії. У Академії функціонує комісія з академічної доброчесності, яка займається врегулюванням етичних конфліктів між учасниками освітнього процесу. У Положенні про комісію з питань етики й академічної доброчесності (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/Polozhennya-pro-komisiyu.pdf>) визначена процедура подання та розгляду заяв стосовно етичних конфліктів. Склад комісії затверджує Вчена рада (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/Sklad-komisiyi-Dodatok-do-rishennya-Vchenoi-rady.pdf>). Відповідно до Положення комісія готує протягом двох робочих днів висновок щодо порушення норм академічної доброчесності та передає як рекомендацію ректору, після чого він приймає рішення стосовно відповідних заходів морального, дисциплінарного чи адміністративного характеру. На зустрічі 1 проректор з навчально-виховної роботи Євсєєва Галина зауважила, що працює електронна скринька довіри (<https://pgasa.dp.ua/skrynka-doviry/>), яку переглядає власне проректор з навчально-виховної роботи. Після чого або передає звернення комісії з академічної доброчесності. За словами Євсєєвої Галини спочатку скарги розглядаються на комісії з академічної доброчесності, за потреби також можуть розглядатись на засіданнях кафедр чи розширених засіданнях кафедр за присутності гаранта та представників адміністрації. Здобувачі на зустрічі 2 зауважили, що конфліктних ситуацій у них не виникало. На зустрічі 4 голова студентської ради Штепка Анастасія зауважила, що для вирішення конфліктних ситуацій здобувачі можуть звернутись в деканат чи до комісії з академічної доброчесності. В ході спілкування зі здобувачами та студентським самоврядуванням було встановлено, що здобувачі погано обізнані з процедурами врегулювання конфліктних ситуацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Високий рівень створених умов для осіб з особливими освітніми потребами. Зокрема в Академії є чітке розуміння кола таких осіб (зазначено у Положенні про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами). Створена концепція переобладнання корпусів для створення безперешкодного середовища, порядки супроводу маломобільних осіб та осіб з вадами зору. Здобувачі можуть проживати в гуртожитку сім'єю. Розроблене положення про організацію інклюзивного навчання. Організація освітнього процесу, доступу до бібліотечних ресурсів в одному середовищі MS 365. Наявність підтримки здобувачів у апробації результатів наукових досліджень: безоплатна участь у конференціях, публікація у фахових виданнях, преміювання за публікації у Scopus.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

За необхідності для супроводу маломобільних осіб можуть залучатись мобільні групи зі студентів. Рекомендуємо передбачити можливість забезпечення супроводу маломобільних осіб силами працівників Академії, оскільки здобувачі освіти, які згодні на волонтерських засадах допомагати в таких випадках можуть протягом дня бути на заняттях чи відсутні у корпусах. Рекомендуємо уточнити сферу повноважень комісії з академічної доброчесності, оскільки наразі метою комісії є вирішення саме етичних конфліктів, хоча фактично комісія вирішує всі конфлікти, окрім пов'язаних із сексуальним домаганням, дискримінацією чи корупцією. Рекомендуємо посилити інформування учасників освітнього процесу стосовно правил та процедур вирішення конфліктних ситуацій.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу, бібліотечні фонди, програмне забезпечення є достатнім для досягнення програмних результатів навчання за ОНП. Учасники освітнього процесу мають безоплатний доступ до наявної матеріальної бази. Здобувачі забезпечені повною інформаційною, організаційною та консультативною підтримкою, а освітнє середовище є безпечним для їх фізичного та психічного здоров'я. Для осіб особливими освітніми потребами забезпечене право на освіту. Розроблені та діють правила та процедури вирішення конфліктних ситуацій, проте рекомендовано провести їх уточнення та поширення інформованості учасників освітнього процесу про дані процедури. Відповідно до вищезазначеного доцільним буде встановити рівень відповідності B.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Основні нормативні документи, які регулюють процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм розміщуються на офіційному сайті Академії в розділі Освітня діяльність / Забезпечення якості вищої освіти (<https://pgasa.dp.ua/zabezpechennya-yakosti-osvity-u-dvnz-pdaba/>). Стандарт ОР-0-21 Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/Polozhennya-pro-sistemu-vnutrishnogo-zabezpechennya-yakosti-osvity-1.pdf>) передбачає моніторинг освітніх програм. Стандарт ОП-03-20 Про освітні програми зі спеціальностей (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/07/OP-03-20-Pro-osvitni-programy-zi-spetsialnostej.pdf>), який регулює започаткування освітніх програм (пункт 3), розроблення та затвердження освітньої програми (пункт 4), моніторинг та перегляд освітньої програми (пункт 5) та власне структуру освітньої програми (пункт 7). Відповідно, доказами дотримання визначених процедур є включення до складу розробників ОНП версії 2020 року здобувачок (пункт 4.2), а саме Крістіну Дриголу та Ксенію Лопатку, що і було підтверджено на зустрічі 2. Згідно з пунктом 5.3 Положення перегляд освітніх програм здійснюється після завершення нормативного терміну підготовки та у випадках необхідності врахування зауважень від зовнішнього оцінювання, моніторингу освітніх програм, надходження звернень від здобувачів чи інших стейкхолдерів. Як було встановлено на зустрічі 2 здобувачка Дригола Крістіна вносила пропозиції стосовно покращення ОНП, які були враховані (протоколи № 1/19 засідання Навчально-методичної ради економічного факультету від 30.04.2019, № 2/19 від 15.10.2019 та 2/20 від 25.06.2020). Моніторинг освітніх програм в Академії здійснюють гаранті, керівники структурних підрозділів відповідальних за реалізацію програми. Відповідно пункту 3.2 моніторинг та перегляд освітніх програм передбачає оцінювання змісту програми, навчального навантаження, результатів навчання, ефективність оцінювання знань, задоволеність очікувань, потребу здобувачів, якість сервісних послуг.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Здобувачі залучаються до перегляду ОНП та процедур забезпечення якості освіти через: анкетування, представництво у Раді молодих вчених (Дригола Крістіна, Хлівіцька Альона) та у Навчально-методичній раді (Лопатка Ксенія член НМР, протокол №3/19 від 18.10.2019). Також під час зустрічей встановлено, що здобувачі можуть звернутись з відповідними пропозиціями стосовно зміни ОНП до гаранта, яка є і завідувачкою випускової кафедри. З протоколів засідань Науково-методичної ради та зустрічей 2 і 5 встановлено, що здобувачі Дригола Крістіна, Лопатка Ксенія, Зюзя Андрія (на час засідання був здобувачем) вносили пропозиції щодо зміни компонентів ОНП, які були враховані. Відповідно до Протоколу НМР № 1/20 від 09.01.2020 було заслухано аспіранта Зюзя А.В. стосовно покращення змісту науково-педагогічної практики та відповідно ухвалили рішення щодо збільшення обсягу практики. Відповідно до результатів опитування (<https://bit.ly/3KjHKgB>, <https://bit.ly/3z3wxYq>), які були опубліковані 23.06.2020 р. у відповіді на питання 6 було зазначено що здобувачі хотіли б збільшити обсяг педагогічної практики. Така ситуація могла статись з декількох причин: або до здобувачів не були донесені рішення Навчально-методичної ради, або опитування проходило раніше, а опубліковано лише через пів року. В академії недостатньо врегульоване питання анкетування та опитування здобувачів освіти. Розроблене Положення про анкетування здобувачів вищої освіти (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/06/Polozhennya-pro-anketuvannya-zdobuchiv-vyshhoi-osvity.pdf>) не стосується здобувачів рівня доктора філософії (п.4.1. «учасниками опитування є здобувачі вищої освіти – студенти ступеня бакалавра та магістра»). Власне анкетування проводить Відділ профорієнтаційної роботи та маркетингу (<https://bit.ly/3tEMA1O>) п. 2.2.7. «Проведення анкетування ДВНЗ ПДАБА шляхом опитування учасників освітнього процесу». Положення про моніторинг якості освіти (<https://bit.ly/3tBek7C>) не передбачає проведення анкетувань та не розглядає анкетування як частину моніторингу якості освіти, а Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти (<https://bit.ly/3FEAmJ6>) передбачає моніторинг та перегляд освітніх програм, зокрема в частині визначення очікувань, потреб і задоволеності здобувачів, яке й реалізується під час анкетування. Відповідно до положення про освітні програми за опитування відповідає гарант та інші підрозділи. За словами завідувача лабораторії моніторингу якості освіти та планування навчально-методичної роботи Федіної Віолети анкетування проводяться за зверненням тієї особи, яка хоче перевірити якість освітньої програми (наприклад гаранта) відділом профорієнтаційної роботи та маркетингу, який і передає замовнику результат. В Протоколі № 1/19 від 30.04.2019 зазначено, що на засіданні слухали здобувачку Дриголу К.В. з результатами опитувань здобувачів.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Встановлено, що для здобувачів ОНП основним роботодавцем на даний час є Академія, так як випускник Зюзя Андрій (підтверджено на зустрічі 5) та здобувачі Дригола Крістіна і Глуценко Анна уже працюють асистентами кафедри міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування (<https://pgasa.dp.ua/department/mizhnarodoko/>). Зовнішні стейкхолдери були залучені до рецензування ОНП, а саме начальник управління з питань екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної ради Кумановський А.В., директор НДІ Інтелектуальної власності НАПрН України Дорошенко О.Ф., професор кафедри бізнес-економіки та підприємництва КНЕУ ім. Вадима Гетьмана Лігоненко Л.О.. Академія розглядає роботодавців як повноцінних

стейкхолдерів. На міжкафедральному семінарі-зустрічі (протокол № 8 від 18.02.2020) були заслухані головний спеціаліст департаменту освіти і науки Дніпропетровської ОДА Єлісеєва М.О., представника будівельної компанії «Ольвія білдінг сістемз» Нагорний Д.В., які внесли пропозиції щодо удосконалення ОНП. Так була додана ОК «Виробнича практика». Дані рекомендації були внесені у 2020 році. На зустрічі 6 Нагорний Дмитро зазначив, що після 2020 року не вносив пропозицій. Okремо варто виділити наявність співпраці з роботодавцями у освітньо-науковій діяльності. На зустрічах 3 та 6 встановлено, що залучаються до співпраці Мироненко Наталія (ННІ Інтелектуальної власності, останній контакт листопад 2021 року), Гончарова Катерина («Нарру in Study», останній контакт - день кар'єри у жовтні 2021 року). Відповідно укладені договори між Академією і Придніпровським науковим центром НАН України та ТОВ «Ольвія білдінг сістемз» щодо виробничої практики здобувачів освіти. У графіку проведення анкетувань було визначено анкетування роботодавців у квітні 2021 року, результати якого оприлюднені не були (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/01/Grafyk-anketuvannya.jpg>).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У Академії створена громадська організація «Асоціація випускників і друзів ПДАБА» (Академія / Академія сьогодні / Асоціація випускників і друзів ПДАБА <https://pgasa.dp.ua/academy/asotsiatsiya-vypusknikiv-i-druziv-pdaba-pro-asotsiatsiyu/>). Статут організації (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/08/Asotsiatsiya-vypusknikiv-i-druziv-PDABA-Statut-3.pdf>). Частиною завдань асоціації є сприяння професійному зростанню випускників, створення умов для спілкування випускників, студентів та викладачів Академії, створення сприятливих умов для гармонійного розвитку особистостей студентів і студентського самоврядування. Основними напрямками діяльності асоціації є ведення інформаційної бази даних випускників, забезпечення зв'язку з випускниками, встановлення і підтримка зв'язків між членами Асоціації. На офіційному сайті академії розміщена інформація про відомих випускників: на вкладці Економічний факультет / Досягнення / Випускники розміщена інформація про двох випускників факультету а Академія / Академія сьогодні / Видатні випускники (<https://pgasa.dp.ua/academy/vidatni-vipuskniki/>). Академією у Положенні про кафедру міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування (положення ухвалене від 23.02.2021 https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/07/POLOZHENNYA-kafedry-MERUA_2021.pdf) визначено, що одним із завдань організаційної роботи кафедри є організація систематичного зв'язку з випускниками кафедри (пункт 2.7), а обов'язок моніторингу працевлаштування випускників покладено на завідувача кафедри (пункт 4.3). Однією з функцій відділу профорієнтаційної роботи та маркетингу є інформування деканатів та випускових кафедр про наявні вакансії з метою подальшого працевлаштування випускників, організовує та проводить заходи щодо сприяння працевлаштуванню випускників (положення ухвалене у вересні 2020 <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/01/Polozhennya-viddil.pdf>). На зустрічі 5 випускниця Ількова зауважила, що зв'язок представники академії з нею підтримують постійно.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Відповідно до розроблених положень, система забезпечення якості освіти опирається на три види моніторингу: моніторинг якісних показників кадрового забезпечення освітньої діяльності, моніторинг навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності, моніторинг оцінювання якості знань здобувачів (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/Polozhennya-pro-monitoring-yakosti-osvity-v-DVNZ-PDABA-1.pdf>). Не визначена процедура моніторингу якісних показників кадрового забезпечення освітньої діяльності. Моніторинг якості навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності передбачає виявлення наявності затверджених освітніх програм, навчально-методичних комплексів, програм практик, навчального плану. Моніторинг оцінювання якості знань здобувачів врегульований окремими положеннями. Якісні та кількісні показники кадрового забезпечення, моніторинг якості навчально-методичного забезпечення проводиться під час акредитації та/або при підготовці до ліцензування. Керівництво моніторингу здійснює проєктор з навчально-виховної роботи, а методичне забезпечення та контроль за проведенням моніторингу – на лабораторію моніторингу якості освіти та планування методичної роботи. Відповідно до Положення про освітні програми зі спеціальностей (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/07/OP-03-20-Pro-osvitni-programy-zi-spetsialnostej.pdf>) гаранті чи керівники структурних підрозділів відповідальних за її реалізацію, підготовку здобувачів вищої освіти, організацію, планування та якість провадження освітнього процесу та наукової діяльності здійснюють моніторинг освітніх програм в частині змісту, цілей, очікуваних результатів та компетентностей, ефективності процедур оцінювання, очікувань, потреб і задоволеності здобувачів вищої освіти змістом та навчальним процесом, якості освітніх послуг, перспектив розвитку та системи зворотнього зв'язку. У випадках, коли стейкхолдери звертались з проханням внести зміни до освітньої програми система забезпечення якості освіти забезпечувала вчасне реагування на виявлені недоліки. На засіданні НМР (Протокол № 2/20 від 25.06.2020 р.) було ухвалено включення до змісту ОНП освітні компоненти «Сучасні проблеми міжнародної та національної економіки» та «Глобалізація та цивілізаційні виклики», на основі аналізу результатів опитування здобувачів. На засіданні НМР (Протокол № 2/19 від 15.10.2019 р.) було ухвалено запровадження нової політики вибірковості.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої

програми.

Згідно з Протоколом № 1 засідання Навчально методичної ради економічного факультету від 31.08.2020 р. було розглянуто зауваження експертних груп та ГЕР: переглянуто мету та цілі ОНП відповідно до Стратегії розвитку Академії, переглянуто та розширено перелік компетентностей та результатів навчання, змінено підходи до формування індивідуальної траєкторії здобувачів. Додатково, були враховані зауваження рецензента Лігоненка О.Л. на проект ОНП. Відповідно одноголосно члени НМР ухвалили рішення врахувати зауваження експертних груп та ГЕР. На звіті Ректора було зазначено, що в Академії було акредитовано понад половину освітніх програм, дві з яких були акредитовані умовно. Звіти експертів, висновки ГЕР розміщені на вкладці Освітня діяльність / Акредитація / Звіти експертів (https://pgasa.dp.ua/exp_resume-2/, https://pgasa.dp.ua/visnovky_ger/) Відповідно, здійснивши вибірково перевірку, було встановлено, що під час експертизи ОНП 39150 було визначено недолік у власне недостатній кількості розміщених на сайті звітів експертів та ГЕР, на час експертизи ці звіти наявні. Наведені у відомостях про самооцінювання ОНП дані про врахування досвіду попередніх експертиз були підтверджені.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Під час зустрічей було встановлено, що учасники освітнього процесу в Академії мають високий рівень культури забезпечення якості освітнього процесу. Здобувачі старших курсів приймають активну участь у покращенні змісту ОНП. На резервній зустрічі гарант показала усвідомленість необхідності ширшого залучення роботодавців до освітнього процесу, а викладачі на зустрічі з зазначали про наявність конкретних планів до залучення як роботодавців так і іноземних лекторів. Питання забезпечення якості освіти постійно підіймається в Академії, про що свідчать дати створення нормативних документів, які стосуються забезпечення якості освіти – 2019-2021 рр. Окрім цього, останнім часом були створені структурні підрозділи, основна діяльність яких – забезпечення якості освіти: відділ профорієнтаційної роботи (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/01/Polozhennya-viddilu.pdf>) та лабораторія моніторингу якості освіти та планування навчально-методичної роботи (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/06/Polozhennya-pro-laboratoriyu-monitoryngu-yakosti-osvity.pdf>). Під час зустрічі 4, було встановлено що рівень залученості студентського самоврядування до забезпечення якості освіти є низький. Основна взаємодія відбувається у вигляді зв'язків здобувачі, роботодавці – гарант – Науково-методична рада.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Високий рівень інтеграції здобувачів ОНП у академічну спільноту, так як 2 здобувачі і 1 випускник працевлаштовані на кафедрі. Високий рівень врахування пропозицій здобувачів при оновленні ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Розглянута система внутрішнього забезпечення якості освіти забезпечує вчасне реагування на недоліки тільки за умови активності учасників освітнього процесу, так як моніторинг має нерегулярний характер. Система моніторингу якості освіти розмито визначає центри відповідальності в частині відповідальних осіб чи підрозділів. Моніторинг якості навчально-методичного забезпечення передбачає перевірку наявності складових, а не їх якісний зміст. Рекомендація: удосконалити систему моніторингу якості освіти, встановити чіткі сфери відповідальності. Затверджена у нормативній документації практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників не відповідає зазначеному у відомостях про самооцінювання. Рекомендація: визначити чітку процедуру відслідковування кар'єрного шляху випускників та співпраці з ними.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОНП здійснюється відповідно до визначеної політики та процедур внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Фактично здійснюється отримання зворотнього зв'язку від здобувачів, яке впливає на зміст навчання. Проводиться робота із залучення роботодавців до навчального процесу та забезпечення якості освіти. Гарант прослідковує кар'єрний шлях випускників. Система забезпечення якості вищої освіти реагує на недоліки виявлені під час здійснення процедур забезпечення якості

освіти, а Академія враховує зауваження, отримані на попередніх акредитаційних експертизах. Учасники освітнього процесу мають високий рівень культури якості вищої освіти. Виявлені недоліки стосовно недосконалості системи забезпечення якості вищої освіти, процедур моніторингу освітніх програм, нормативного регулювання відстежування траєкторії кар'єрного зростання є досяжними до виправлення. З огляду на вищезазначене, вважаємо ступінь відповідності критерію на рівні В.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу чітко регламентовано положеннями внутрішніх документів ДВНЗ ПДАБА, зокрема: п.3.4 Статуту ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/statut-2017-www.pdf> ; розділами 3 та 4 «Правилами внутрішнього розпорядку для працівників ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Pravyly-vnutrishnogo-rozporiyadku-DVNZ-PDABA.pdf (pgasa.dp.ua) Колективним договором, схваленим КТК 02.07.2020 р. (https://pgasa.dp.ua/wpcontent/uploads/2021/01/Polnostyu_koldogovor_2020_SAJT.pdf), Доступність цих документів для всіх учасників освітнього процесу забезпечено їх оприлюдненням на офіційному веб-сайті Академії у відкритому доступі. Позитивною практикою ЕГ вважає сконцентрованість документів, зокрема, тих що регулюють права та обов'язки учасників освітнього процесу в одній рубриці «Установчі документи та положення ПДАБА» <https://pgasa.dp.ua/academy/official-inform/main-documents/>, що полегшує доступність до них усіх зацікавлених осіб. Під час проведення акредитаційної експертизи, спілкування ЕГ з різними групами учасників освітнього процесу встановлено, що випадків порушення правил та процедур, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу не виявлено.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Експертною групою визначено, що проект ОНП «Економіка» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти оприлюднюється для громадського обговорення закладом вищої освіти у встановлені чинним законодавством України терміни, тобто не пізніше ніж за місяць до затвердження <https://pgasa.dp.ua/discussions/proekt-osvitno-naukovoyi-programy-svo-pdaba-051-df-2020-ekonomika/>. Всі групи стейкхолдерів на вказану в повідомленні електронну адресу можуть направити свої зауваження та пропозиції, що робить процес обговорення ОНП публічним та доступним для стейкхолдерів. Виокремлення на сайті ЗВО рубрики «Громадські обговорення» сприяє легкому пошуку проекту ОНП, що винесено на обговорення. Під час зустрічей 2 та 6 було підтверджено, що здобувачі, і роботодавці мали можливість ознайомитися з проектом ОНП та надавали рекомендації щодо вдосконалення ОНП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Під час вивчення офіційного сайту ДВНЗ ПДАБА та спілкування з учасникам зустрічей, ЕГ встановлено, що на сайті закладу оприлюднено досить повну та достовірну інформацію про освітню програму в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін та суспільства. Інформація про ОНП «Економіка» (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) розміщено у відкритому доступі за посиланням https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/09/051-Ekonomika-PhD_2020.pdf. Також на офіційному сайті оприлюднено силабуси нормативних дисциплін за ОНП «Економіка» 051. Економіка – ПДАБА (pgasa.dp.ua) та вибіркових дисциплін, що пропонуються здобувачам цієї ОНП 051. Економіка – ПДАБА (pgasa.dp.ua), в яких висвітлено, зокрема, цілі окремих освітніх компонент даної освітньо-наукової програми, заплановані результати навчання, компетентності, що формує/розвиває освітня компонента.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

1. Офіційний сайт ДВНЗ ПДАБА є чітко структурованим, змістовно наповненим та зручним для користувачів. 2. У відкритому доступі на офіційному сайті ЗВО висвітлено точну, достовірно та повну інформацію про ОНП «Економіка» (ОНП, навчальний план, силабуси ОК, анотації вибіркових компонент, розклад занять, а також внутрішні документи ЗВО, які регламентують підготовку докторів філософії).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

За даним критерієм слабкі сторони не виявлені, як і кращі практики, які можна рекомендувати для поширення.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 9.1-9.3. У ЗВО ПДАБА дотримано всі вимоги щодо забезпечення прозорості та публічності діяльності. Враховуючи всі проаналізовані докази, експертна група може стверджувати, що освітня діяльність за ОНП Економіка загалом відповідає Критерію 9 за рівнем В, оскільки, але не містить інноваційних практик, які можна рекомендувати до наслідування

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Підготовка до дослідницької та викладацької діяльності здійснюється завдяки отриманню результатів навчання за обов'язковими навчальними дисциплінами ОНП: «Наукова іноземна мова» (8 кредитів ЄКТС), «Філософія науки» (6 кредитів ЄКТС), «Методологія наукових досліджень та управління проектами» (6 кредитів ЄКТС), «Сучасні освітні технології» (3 кредити ЄКТС), «Сучасні ІТ-технології в науковій діяльності» (3 кредити ЄКТС). Для отримання навичок професійної підготовки в ОНП передбачено 4 дисципліни, які забезпечують РН за спеціальністю «Економіка», а саме: «Принципи та методи економічних наук», «Сучасні проблеми міжнародної та національної економіки», «Актуальні проблеми економіки підприємств», «Дослідження соціально-економічних систем» (по 3 кредити ЄКТС кожна). На набуття аспірантами навичок викладацької майстерності цілеспрямовано направлена науково-педагогічна практика (6 кредитів ЄКТС). Аналіз тем дисертаційних досліджень аспірантів та випускників показав, що дисципліни вибіркової компоненти дозволяють поглибити набуті компетентності відповідно до обраної тематики досліджень. Наприклад, обрані аспіранткою Глущенко А.В. дисципліни («Сталий розвиток та зелена економіка», «Європейська політика зелених інвестицій») відповідають їх науковим інтересам відповідно до тематики дослідження і дозволяють глибше зануритися в обрану проблематику дослідження. Деталізований аналіз силабусів освітніх компонентів показав, що заявлені в ОНП дисципліни в цілому дозволяють реалізувати навчання через дослідження, що підтвердили як аспіранти, так і випускники ОНП. Також вони окреслили відповідність змісту освітньо-наукової програми їх науковим інтересам.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

Перевірка кваліфікації і наукових інтересів наукового керівника аспіранта та випускника (відомості про наукового керівника надаються окремим додатком до цього звіту) та співставлення їх з темами дисертаційних досліджень аспіранта і випускника (відомості про аспірантів надаються окремим додатком до цього звіту), показали повну відповідність наукової діяльності аспірантів з напряміві досліджень наукового керівника. Тема дисертації аспірантки ОНП – Дриголи К.В «Інтелектуальний контекст розвитку зеленої економіки в ЄС». Її науковим керівником є Орловська Ю.В. У співавторстві ними опубліковано 4 статті за тематикою дисертаційного дослідження Дриголи. Окрім того, у професора Орловської є низка статей за тематикою дослідження аспірантки. (Наприклад, Orlovs'ka Y.V., Kvaktun O.O., ChalaV.S., Vovk M.S. Green investments' programs as an element of industry's international competitiveness (on example of construction industry)// Маркетинг і менеджмент інновацій – 2017- вип. 3. Thomson Reuters – (Web of Science) (ISSN 2218-4511). - С.366-377) Тема дисертації аспірантки – Глущенко А.В. «Стратегія розвитку зеленої економіки в контексті європейської інтеграції». Його науковим керівником є Чала В.С. Спільно з керівником було опубліковано 2 статті. Крім того у Чалой В.С. є низка статей з тематики дослідження аспіранта. Зокрема, Чала, В. С. (2020). Стратегія розвитку зеленої економіки Японії. Економічний простір, (164), 17-22. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/164-32>). Більш детальніша інформація про відповідність наукової діяльності аспірантів напряміві дослідження наукових керівників подано в додатку 2.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Під час проведення онлайн-зустрічей з аспірантами; науковими керівниками та Гарантом ОНП ЕГ було встановлено, що ДВНЗ ПДАБА організаційно і матеріально забезпечує можливості для проведення та апробації результатів досліджень в межах ОНП «Економіка». Зокрема, аспіранти мають змогу публікувати результати своїх досліджень у фахових журналах (категорія Б), засновником яких є ПДАБА: збірника наукових праць «Економічний простір» (<http://www.prostir.pdaba.dp.ua/>) та електронного журналу «Східна Європа: економіка, бізнес та управління» (<http://www.easterneurope-ebm.in.ua/>). Також свої результати вони можуть презентувати, на Міжнародних науково-практичних конференціях, які щорічно проводяться у ПДАБА. Під час інтерв'ювання та в результаті детального аналізу інформації, розміщеної на сайті ЕГ прийшла до висновку щодо достовірності інформація, поданої у ВСО стосовно даного питання. Зокрема за останній рік було проведено дві Міжнародні науково-практичні конференції «Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії» та «Національні особливості та світові тенденції управління та адміністрування на макро-, мезо- і мікрорівнях економіки», а також Конференція студентів та молодих науковців «Сучасні виклики розвитку економіки, бізнесу та публічного управління і адміністрування» з безкоштовними публікаціями для здобувачів вищої освіти. Остаточні результати дослідження аспіранти презентують на наукових семінарах, після чого формується висновок про наукову і практичну цінність дисертації. Незважаючи на широкі можливості, що надаються аспірантам для апробації власних досліджень, доцільно було б запровадити практику обговорення проміжних результатів дослідження (ті які вже опубліковані) на кафедрі, що дозволило б аспірантам прокачати додатково навички презентації своїх результатів дослідження, а також домогло б виявити вузькі місця у вже отриманих результатах. Під час огляду матеріально-технічної бази було встановлено, що здобувачі мають можливість вільно користуватися бібліотечними ресурсами, мають безкоштовний доступ до мережі інтернет у спеціально-відведених місцях з зоною Wi-fi. При кафедрі міжнародної економіки та публічного адміністрування є аспірантська, де вони можуть обговорювати проблемні питання та працювати над власними дослідженнями. Окрім того, аспіранти можуть користуватися технікою, розміщеною в комп'ютерних класах. Також ЕГ було встановлено, що аспіранти, відповідно до укладеного договору про співпрацю з КНЕУ ім. В. Гетьмана, мають можливість вільного безоплатного доступу до усіх ресурсів бібліотеки КНЕУ, що значно розширює їхні можливості щодо ознайомлення із сучасною науковою літературою.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

ЗВО проводить постійну роботу щодо розширення міжнародної активності аспірантів. На сайті навчально-наукового центру міжнародного співробітництва <https://pgasa.dp.ua/academy/struktura/viddili/nncic/> розміщена інформація про постійно діючі програми міжнародної технічної допомоги <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/02/Granty-2020.pdf>. Окрім того укладена низка угод про міжнародне співробітництво, в рамках яких аспіранти беруть участь у спільних дослідженнях, міжнародних науково-практичних конференціях, тощо. Зокрема, аспіранти ОНП «Економіка» Дригола К. та Глущенко А. у жовтні 2021 р. розпочали сумісну дослідницьку роботу з університетом Collegium Civitas, м. Варшава, Польща, за тематикою «Інтелектуалізація зеленої економіки країн ЄС» (<https://www.facebook.com/groups/me.pgasa/permalink/4267176616731157/>). у 2018-2020 рр. Здобувачі ОНП (Дригола Крістіна, Глущенко Анна, Хлівіцька Альона) у якості членів робочої групи від ПДАБА брали участь у грантовій програмі Horizon 2020. У 2021 р. здобувачка Дригола К. була учасницею міжнародного проєкту інтенсивних курсів французької мови від FLEFU (наявний сертифікат про участь). Позитивною практикою є те, що у ПДАБА використовують мотиваційні важелі підвищення публікаційної активності не лише НПП, а й здобувачів освіти. У відповідності до Положення про преміювання НПП та здобувачів освіти за публікації у виданнях, що індексуються у міжнародних базах даних Scopus та Web of Science, починаючи з 01.01.2020 р (п. 1.4) передбачена премія (розділ 3 даного Положення). Зазначені можливості позитивно відобразилася на публікаційній активності здобувачів (додаток 2 до даного звіту)

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

ЕГ дійшла висновку, що наукові керівники аспірантів, які навчаються за ОНП «Економіка» є активними дослідниками. Про це свідчить їх висока публікаційна активність та участь у дослідницьких проєктах. Зокрема, науковий керівник, професор Орловська Ю.В. та Чала В.С. у 2016 – 2020 рр. були долучені до виконання НДР «Трансформація національних та регіональних соціо-економічних та еколого-економічних систем в умовах економічної глобалізації та європейської інтеграції України» (2016-2020 рр.) та «Постіндустріальні детермінанти сталого розвитку світової та національної економіки» (перший етап), в рамках яких опублікували: проф. Орловська Ю.В. - 3 статті у виданнях Scopus, 3 статті у виданнях Web of Science, 4 колективні монографії, більше 10 статей у фахових виданнях України; науковий керівник Чала В.С. – 1 стаття у виданні Scopus, 2 статті у виданні Web of Science, 3 колективні монографії, 8 статей у фахових виданнях з економіки. Активність наукового керівника Фісуненко П.А. також підтверджується участю у виконанні НДР «Вдосконалення механізму функціонування соціально-економічних систем та управління ефективністю підприємницької діяльності в сучасних умовах

економічного середовища». Окрім того, Фісуненко П.А. у 2021 р. захистив докторську дисертацію. За останніх 5 років вченим одноосібно і у співавторстві опубліковано близько 30 статей та 9 монографій. Виходячи з наведеного вище, а також беручи до уваги інформацію про публікації аспірантів і керівників зроблено висновок, що на ОП існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Під час реалізації ОНП не виявлено жодного факту порушень академічної доброчесності. Основні положення визначені у Кодексі доброчесності ДВНЗ ПДАБА (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2018/04/z-vstavkami.pdf>), де регламентовано, що організацію перевірки на академічний плагіат здійснюють зав. кафедр на етапі попередньої експертизи дисертацій. Також у цьому документі (розділ 2) передбачені основні види відповідальності за порушення принципів академ. доброчесності. Зокрема, для педагогічних та НПП - дисциплінарна відповідальність відповідно до законодавства та/або академічна відповідальність: відмова у присудженні наук. ступеня чи присвоєнні вченого або пед. звання чи кваліф. категорії або їх позбавлення; позбавлення права займати визначені законом посади. Для здобувачів ВО – академ. відповідальність: повторне проходження підсумкового контролю, повторне вивчення дисциплін, відрахування із Академії, позбавлення академ. стипендії, позбавлення пільг з оплати навчання. Функціонує комісія з етики та доброчесності, яка має на меті сприяння дотриманню етичних принципів і стандартів, фундаментальних принципів академ.доброчесності та розв'язання етичних конфліктів між членами академ. спільноти (<https://pgasa.dp.ua/hp-2/dobrochesnist/komisiya-z-etyky-ta-dobrochesnosti/>). Наказом №233 від 24.11.2020 р. впроваджена процедура перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2020/11/nakaz-233.pdf>). У Положенні про запобігання та виявлення академ. плагіату (<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2019/12/Polozhennya-pro-zapobigannya-ta-vuyavlennya-akademichnogo-plagiatu.pdf>) описано порядок перевірки на академ. плагіат та зазначені відповідальні особи за виявлення академ. плагіату. У пункті 3.6 Положення визначені гранично допустимі межі показника оригінальності для авторефератів та дисертацій, відповідно до яких унікальним вважається текст, який має понад 85% унікальності, 70% - 85% - текст має окремі ознаки плагіату, але слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, нижче 70 % - текст потребує доопрацювання. Академія публікує актуальну інформацію про академ. доброчесність у вигляді Інформаційного бюлетеню "Освітня Аналітика" (<https://pgasa.dp.ua/discussions/pogovorymo-pro-plagiat/>, <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2021/11/Integrity-bulletin-18.pdf>). Проводяться заходи з академ. доброчесності (<https://pgasa.dp.ua/hp-2/dobrochesnist/opytuvannya/>, <https://pgasa.dp.ua/news/vprovadzhennya-gryntsypiv-akademichnoyi-dobrochesnosti-studentskyj-vymir-2/>). На зустрічі 2 було встановлено, що здобувачі обізнані з правилами перевірки наукових робіт на текстові запозичення. Дригола К. зазначила, що в Академії перевіряються кваліфікаційні роботи здобувачів ВО на текстові запозичення за допомогою програми Unicheck, а перевірка є безкоштовною. Лопатка К. зауважила, що перевіряються саме фінальні версії робіт та видається протокол про результати перевірки.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

1. Висока публікаційна активність як наукових керівників, так і аспірантів, що свідчить про їх реальну дослідницьку практику. 2. Наявність мотиваційних стимулів для аспірантів (публікації результатів досліджень у виданнях, що індексуються у Scopus, Web of Science). 3. Повна відповідність наукових інтересів аспірантів напрямом досліджень наукових керівників. 4. Активна участь аспірантів у міжнародних науково-практичних конференціях та проєктах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Недоліків не виявлено, як і кращих практик.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

Освітня програма в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за усіма підкритеріями. Враховуючи всі проаналізовані докази, а також сильні сторони (наявність мотиваційних стимулів до публікаційної активності як для НПП так і для здобувачів ВО, активна участь аспірантів у міжнародних проєктах та ін.) експертна група може стверджувати, що освітньо-наукова діяльність за ОНП "Економіка" загалом відповідає Критерію 10, але не містить інноваційних практик, які можна рекомендувати до наслідування.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Додаток 1. теми досліджень аспірантів.pdf</i>	XlIOjXl2gr1zChOnBRPlJAcYLvmwiKODSrSGa9D7RpM=
Додаток	<i>Додаток 2. Відповідність наукових інтересів аспірантів і керівників.pdf</i>	zIupqCu4PA9ibZZofG5loa2S1pScdFjYzxCyUehO7yc=

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Лопушняк Галина Степанівна

Члени експертної групи

Дороніна Ольга Анатоліївна

Миненко Сергій Володимирович